

DE VITA
PEIRESKII
LIBER SECVNDVS.

IX iam defierat celebritas, cum memoratum antè diploma, ne, anno maius, antiquaretur, Senatui exhibendum fuit. Id ergo exhibitum quidem, & in acta referri iussum: verum obtinuit Peireskius, ne propterea statim admitteretur, conscribereturque reipsa in Senatorum numerum; tum quia videri noluit ex eo numero Patrum amantissimum exegisse; tum quia timuit, ne si semel astringeretur officio, sibi & libertas studiorum, & occasio peregrinandi mature nimis præriperetur. Heinc quoniam ad amicos scribens, & occupationes doctoreas in excusationem diuturni silentij prætexens, insinuavit simul se ad Senatoriam dignitatem adigi non sponte: responsa tulit varia, congratulantibus plerisque, quòd iam inter Senatores cooptatum arbitrarentur. Ex istis fuit Scaliger, qui & dignitatem nouam commendauit, & con-

1604. gratulatus ob lauream, subiunxit se aliàs adfuisse Aquis-Sextiis, testem feueri examinis, quo Academia vteretur. Fuit etiam, Velferus, qui non modò est ob dignitatem congratulatus, sed a dmonitionem etiam, adhortationemque paternam adhibuit, ac inter cætera, *Non esse animo ipsi despondendum: munus Senatorium tametsi spinosum, id tamen prima fronte duntaxat; principium solùm molestum esse, lenire tempus cætera: nihil supra viris exactum iri; fore Numen propitium; deberi patriæ operam, & quædam alia in eundem sensum.* Sic adhortatus etiam est Pacius, statim ac rediit Monspelium, epistolâ nuncupatoriâ, qua Imperialium Institutionum Analyfin ipsi dicavit; quam, quòd nosset illum nondum inter Senatores relatum, dicavit, ac inscripsit solùm, tanquam *in supremo Prouinciæ Senatu Consiliario Regio designato.* Non pigebit porrò hûc transcribere ipsissima, nuncupationis, & adhortationis verba. Sic ergo illum affatus est. *Ad te verò, mi Fabrici, meas lucubrationes mitto. Cùm enim tu antiquis moribus præditus, à nostro conuictu, unà cum suauissimo fratre tuo in patriam rediens, vetusto more, præclara xenia, vel potiùs munera obtuleris, quibus vestram, vestrorumque Patruum, & Patris virorum amplissimorum, & regionum in supremis Senatibus Consiliariorum erga me, meosque benevolentiam testatam reliquistis: me quoque oportuit, ne ab antiqua, & laudatissima consuetudine discederem, aliquid inuicem rependere, quod grati animi testimonium esset. Quid autem à me proficisci potuit, quod tibi gratius esset, quàm aliquid ex his studiis depromptum, quibus nobilissima tua familia*

familiã maximè floret ? Nam pecuniã neque tu eges , neque ego abundo : hæc verò studia amas , & colis ; ac te ex nostris prælectionibus , atque exercitiis profecisse lubens fateri soles. Eximie verò laudis , quam tuo merito in doctoreo gradu assumendo es consequutus , participem me quoque esse vis , quasi nostris monitis , & præceptis adiutus , ad illud eruditionis culmen , quò multi frustra aspirant , ascenderis. De quo tuo , optimique fratris tui nouo honore vobis ex animo gratulor ; & ut iam Senatorios animos accipiatis , iam in Rempublicam , qua vestram operam requirit , omneis vestras cogitationes conuertatis , publicumque bonum perpetuum vestrorum consiliorum obiectum statuatis , etiam atque etiam hortor. Hac enim re nulla vobis dignior , nulla parentibus vestris (Patruum alterum vestrum parentem agnoscitis) gratior , aut iucundior esse ; nulla vos illustriores reddere potest. Hactenus Pacius ; Peireskius verò animum quidem allegendi se aliquando Senatoribus non abiecit : non intermisit etiam prorsus susceptum Iuris studium : verum dilatione obtenta , & liberioribus iam studiis , ad colendum suauiores Musas , ad promouendum bonas artes , ad adiutandum , quantum potuit , viros bene de literis merentis animum applicuit. Ac primùm quidem variè sollicitatus de coniugio , cœlibem vitam prætulit ; ratus non posse se vxoris , succrescentisque familiæ sollicitudinem gerere , & expeditum se erga studia , virisque studiosos tueri. Heinc cum Pater , ipso inconsulto , conuenisset propè de nuptiis cum viri illustris Ioannis Ceppedæi primi Rationum Præsidis vnica filia contrahendis , veniam

K

1604. ardentè petiit non discedendi ab instituto. Quippe se Palladi, ac Musis nomen, fidemque ita dedisse, vt sacrilegium duceret de aliis nuptiis cogitare. Et Pinelli quidem exemplum, alta licet mente repositum, noluit Patri proponere; sed proposuit tamen exemplum Varij, quod præsens ac illustre erat; adiecitque sibi præ aliis domesticum esse coram oculis, quod se non posse, nisi cum laude imitari arbitraretur. Itaque imitatus Patrum ducere vxorem germano concessit; illéque propterea sequente ætate memoratam supra Marchisam à Tullia duxit coniugem, ex eaque tertio anno post Filium suscepit, quem Claudius Patruus, superstes adhuc, cognominem fecit. Deinde, non admodum longè à doctoreo gradu suscepto, perlustrare placuit maritimam oram, tum vt omnia antiquitatis monumenta peruestigaret, tum vt rariores quasdam plantas per eam regionem deligeret in Belgenferianum hortum transferendas. Quòd duxerit autem initium à Foroiulien-sibus antiquitatis reliquiis, circa quas sibi prima vice (discedendo nempe in Italiam) abundè factum non putabat, fuit occasio deducendi Draguinianum vsque nobileis consanguineos, qui ad Doctoratus accesserant pompam. Visere autem imprimis voluit opus Romano nomine dignum, intercisam scilicet Rupem, seu excauatum amplum canalem in decliui quadam montis facie, quà Cyanei fluuij scaturigo altera forum Iulium, à quinto vsque Prouinciali lapide, per anfractus vallium, siluarumque fuit perducenda. Quàm multa verò toto progressu obseruârit,

collegeritque, enumerare prolixum foret: adnoto 1604.
solùm ipsum exinde cepisse ansam conscribendi,
mittendique varia ad amicos varios. Cætera inter
plurimi fecit Consulare quoddam numisma, quod
dicebat insolitum, & neque Goltzio, neque Ursino,
neque aliis memoratum, quòdque destinavit ad Pi-
gnorium, vt cum Friderico Contareno communi-
caret. Plurimi etiam inscriptiones quasdam Flami-
nij, & Dudistij, de quibus supplendis (nam exesæ
erant) cum Velfero præsertim egit. Plurimi quædam
alia selecta, quæ misit ad Scaligerum, & ex rebus aliis
conchas nescio quas, quarum occasione scripsit ad
Penam Medicum de Concha anatifera mituli instar
conformata. Sed vt de Plantis speciatim dicam, co-
mitem adhibuit Botanicum quendam plantarum
quouis tempore internoscendarum peritum, eapro-
ptérque non solùm plantas in suum hortum destina-
uit, sed plerarumque etiam radices transmisit ad
Clusium, ac inter cæteras Tragacanthæ, Aristolo-
chiæ, Asphodeli, Arbuti vtriusque. Significauit au-
tem simul desiderium, quo vellet Clusium aliquan-
tis per Belgenferij detinere, ostensurus illi Styracem,
seu arbustum foliis cotoneæ malo, floribus arantiæ
non absimilem, & liquoris fragrantiam nequaquam
Syrio posthabendum. Is enim ad vnum milliare iux-
ta oppidum itanascitur, vt aliàs frustra requiratur.
Ostensurus etiam Lentiscum, quæ non minùs Ma-
stichen sudet, quàm quæ in Chio insula nasci specia-
lis dicitur. Ostensurus & alia quædam vix aliàs vs-
quam obseruabilia. Cùm rediisset, agere cœpit de

1604. instituendo Eremitarum Camaldulensium cœnobio in egregia illa solitudine, subrupeâque Ecclesia, quæ Diuæ Mariæ de Angelis sacra, æquâ propè distantia est Massiliam inter, & Aquas-Sextias. Occasioni fuit, quòd Patauij degens eorum institutum valdè probauisset, eruditusque inter ipsos Religiosus nomine Elias, Nouitij cuiusdam causâ, Aquis-Sextiis tum versaretur. Peireskius itaque illius conuersatione delectatus, ipsum per multos menses detinuit, in solitudine sustentauit, ac sæpiùs per complureis dies commoraturus inuisit. Procurauit intereà vt ciuium tam Aquensium, quàm Massiliensium decreto id cœnobium postularetur. Licentiam quoque instituendi à Mimtensi domino, in cuius ditione est locus, obtinuit, ac circumuicinum dominium, seu fundum pretio acquisiuit. Sategit quàm enixè potuit per Patauinum Episcopum, & Cardinalem Pallauicinum, vt Congregationis eius Superiores non Eliam modò illeic loci relinquerent, sed religiosos etiam alios in amplissimam messem destinarent. Rogauit, vt aliquos saltem loco visendo committerent, pecuniâque intereà sumptibus faciendis necessariam misit. Et facta quidem plurima spes: sed postremò tamen irriti conatus. Sic votis etiam non respondit redintegratus pro Pacio labor. Siquidem cum ineunte vere euicisset, vt Aquenses destinarent Pacio primariam Iuris cathedram, præstituto stipendio librarum Turonicarum bis mille, & quadringentarum, proficisci ipse Monspelium cum Assessore vrbis voluit, vt si quidpiam difficultatis obsiste-

ret, amoliretur. Et rediit tamen re infecta; præte- 1604.
xente quidem Pacio, quòd tria librarum millia, præ-
ter occurrentia emolumenta, expeteret; sed causâ
reuerâ ab vxore datâ, quæ Catholicam urbem exo-
sa, Heidelbergensem præoptaret. Incidit verò sta-
tim in morbum, è quo vix initio æstatis conualuit.
Importuna præsertim fuit mira cutis teneritudo;
nam quacumque corporis parte tantilla fieret ve-
stium compressio, rubescens tumor cum vehementi
prurigne cooriebatur. Casus hic ansam illi præbuit
philosophandi de Maculis, quas ab vtero plerique
fortiuntur. Quippe cogitatio illum subiit fieri simi-
liter posse, vt qua parte corporis grauidæ mulieres
sefe attrectauerint, dum expetitæ cuiuspian rei ima-
ginatione tentantur, in eadem Embryonis parte
eiusmodi rei character suboriatur, exprimaturque.
Ita non semel retulit, ac non multis speciatim an-
nis ante obitum, cum vnâ philosopharem de qua-
dam canis imagine intra vrinam hominis à rabido
cane demorsu conspecta. Ac difficultas quidem erat,
cur ille character non corpori matris, sed Embryo-
nis inureretur: sed assensit tamen Embryonem vte-
ro gestatum vnum corpus cum matre esse, eadêm-
que specie alimenti, iisdemque spiritibus secundum
omneis sui parteis sic enutrirî, vegetarique, vt fe-
mine ex omnibus partibus deciduo fuit primùm for-
matus. Quare & tenue corpusculum iisdem affici
casibus, quibus ipsum corpus maternum; ac posse
ipsi tantò facilius notam aliquam imprimi, dum,
spiritibus speciem conceptam deuehentibus, eo ma-

1604. tris contactu veluti defigitur, quantò ipsum est mollius, ac tenerius. Memini verò id confirmatum memorabili quodam facto, quod ipsi fando accepimus; Muliere nempe grauida in oppido huius Prouinciæ Cipperiis dicto, ante annos circiter sexaginta, pugione confossa, eductum fuisse ex ea Embryonem cum totidem notis liuescentibus, & ad easdem partibus conspicuis, in quibus mater fuerat percussa. Quòd autem, dum illæ fructuum species, cerasa, fraga, aliâque rubescunt, impressi quoque characteres viuidiore rubore sint, causam dici posse affectionem aëris secundum eandem tempestatem similibus spiritibus concitandis idoneam, vt dum vitibus florescentibus vinum in doliis commouetur; sed non est quorsum ea de re vberius quidpiam heic proferatur. Repeto potius Peireskium balneorum vsu conualuisse (sanguine putà temperato, perspirabilique facto corpore) ac magno fuisse leuamento, quòd iucundissimam intereà familiaritatem duplicem parauit. Altera fuit cum nobili Francisco Villanouano Flayosci Barone, & Marchionis Transij germano, qui linguæ Græcæ, omnigenæque historiarum callentissimus, quicquid penè erat in tota Prouincia monumentorum vetustatis perspectum ad vnguem habebat. Altera cum celebri viro Francisco Malherbio, qui deinceps habitus fuit Gallicæ linguæ arbiter, & Poëseos facilè princeps. Inuisebat enim vterque; & cum priorem quidem ipsi patria communis, ac studium earundem rerum conciliasset, posteriorem illi quæsiuit commendatio Va-

rij; clarumque in Prouincia nomen, ex quo tempo- 1604.
re fuerat memorato magno Francia Priori à Secre-
tis. Heinc proinde cœpit Peireskius Malherbij poë-
mata cognoscere, suspicere, apud exteros commen-
dare. Siquidem cum mense Septembri illa memo-
rabilis Ostendæ obsidio exitum habuisset, pulchrâ-
que illa carmina, *Area Parua ducum*, &c. fuissent
Gallicis versibus non modò à Vario, sed à Malher-
bio etiam expressa, misit illicò cum ad alios, tum
ad ipsum Scaligerum, quem Latinorum carminum
arbitrabatur esse auctorem. Taceo autem vt Scali-
ger ad ipsum rescripserit auctorem esse Hugonem
Grotium, adolescentem lectissimum; puellas verò
ex Helicone se, vt senescentem, pridem auersatas;
ex quo etiam se excusauit, quòd versus ab eo pro
Pinello expetitos non mitteret. Diuersatus per Au-
tumnnum Belgenserij, spectauit Rarum illum con-
cursum trium superiorum Planetarum, qui nonnisi
anno quoque octingentesimo contingit, & Magna,
seu Maxima potius, Coniunctio meritò vocatur. Et
mirabile quidem fuit nasci in eo conuentu Stellam
magnitudine Iouem æmulatam, quæ supra annum
in eodem Serpentarij pede sic perseuerauerit, vt per-
seuerauerat alia in sidere Cassiopeiæ ante annos tri-
ginta duos, & alia rursus ante triennium in constel-
latione Cycni. Verum quia tum Peireskio cœlestis
globus non aderat, quò fieret certior de siderum
non errantium nomenclatura; ideo facilè credidit
Nouam illam stellam ex antiquis esse, ac potissi-
mum videns ipsam non, vt Planetas circumstan-

1604. teis, obtusi esse luminis, sed fixarum instar mirè
 scintillare. Acceptis post aliquot mensis à Pigno-
 rio literis, didicit Stellam esse recentem, ac obserua-
 ri à Galileo; idque cùm iam ex vespertino in matuti-
 num situm transiisset: at quia in morbum incidit,
 1605. quo initio veris multùm laboravit, cùm simul quo-
 que ægrotarent Pater, Frater, Patruus, Nouerca, &
 domesticorum nonnulli, idcirco sibi à studio eam
 obseruandi temperavit. Ne memorem, cùm voluit
 postea ad illas parteis respicere, stellam sic fuisse iam
 imminutam, vt fixis circumstantibus, perpetuisque
 nihilo maior, ac vna earum credita, euanuisse iudi-
 icaretur. Posterioribus tamen annis dolere satis non
 poterat, quòd ad tam rarum spectaculum suis ob-
 uium temporibus studiosè magis non attendisset.
 Per ea tempora cùm Massiliâ Belgenserium conten-
 deret, transire Castelleto voluit, vt Parochum loci
 nomine Iulianum, ob ingenuam curiositatem sibi
 iam carum, salutaret. Cùm ab ipso aliquantisper ex-
 tra vicum deduceretur, occurrit illis Mulio floridum
 ramum ex Myrto gestans, latifolium, & flore pleno,
 qualem Peireskius neque viderat, neque inaudierat
 exstare. Itaque raram miratus Plantam, perducere vo-
 luit in mediam siluam, vbi enata fuerat, ac trans-
 ferri ipsam curavit, vt excoleretur, propagaretur-
 que. Transferri autem noluit in Belgenserianum
 hortum, quoniam non aderat qui illam satis dili-
 genter curaret; sed in hortum potiùs ipsius Iuliani,
 cuius futurum circa ipsam exquisitum studium con-
 fidit. Et excoluit ille sanè, vt par fuit, quosque ex
 planta

planta manente incolumi, propagatio fieri Belgen- 1605.
ferij potuit. Id attingere visum est, quia nusquam
in tota Europa Myrtus pleno flore fuerat agnita; ac
debetur Peireskio, quòd iam in hortis Regiis, quòd
Romæ, quòd in Belgio, quòd alibi gentium visa-
tur. Prætereo ipsi quoque deberi Fungum Coral-
loidem dictum, de quo cum Clusius rescriberet,
*mentionem, inquit, faciam in auctario ad Exotico-
rum Historiam, quam spero breui publici iuris facere,
Fungi cognitionem tibi acceptam relaturus.* Heic non-
dum dixi Varium tantoperè fuisse illius consuetu-
dine delectatum, vt donec fuit Aquis-Sextiis, con-
tinenter penè habere commensalem voluerit. Quin
habere etiam voluit peregrinationes, rusticationes-
que cum illo communeis; & cum sub Iulij initium
profectus est Massiliam, vt Carolum Neouillam
Alincurium Ex-legatum Regium Roma redeun-
tem inuiseret, illum comitem in via facundum con-
salutaturum deduxit. Cum destinaret autem pergere
Parisiis, insinuauit ipsi an non vellet Urbem, au-
lámque cognoscere. Ipse nihil quidem sibi esse ma-
gis in votis professus est, & maximè in tanti viri
augustissimo comitatu: at obstare dixit volunta-
tem Patruis, qui paratum aliàs negotiorum causâ
eò discedere, id abnuisset, prætulissetque Fratrem
proximè discessurum. Scilicet in Regis consilio
tum agitabatur negotium circa solutionem Tallia-
rum, vt vocant, ad quam Riantenses contende-
bant ratione fundorum quorundam Reginaldum
Patrem teneri. Enimuerò Varius sese curaturum

L

1605 recepit, vt ipse potiùs destinaretur, réque ipsa Patruo persuasit tenerum nimis esse affectum, iniuriámque esse, non benevolentiam, arcere tantam indolem à consummatione virtutis. Itaque Patruo, propter viri auctoritatem, consentiente (nam Pater alioquin votis filij numquam apertè repugnauit) dedit sese Peireskius in comitatum Varij, Augusti mensis initio, annóque huius sæculi quinto. Incredible autem dictu quàm citò Parisiis inclaruerit, partim virtutis propriæ, partim Varij commendatione. Primus, quem gestiit salutare, Augustus ille Thuanus fuit, tum vt ob summam humanitatem, ageret coràm gratias; tum vt ab illo acciperet, si à Scaligero quid haberet. Quantâ verò lætitiâ exceptus ab eo fuerit, exprimi non posse ipsemet narrauit. Aperta nimirum statim Bibliotheca tum priuata, tum Regia; apertum quicquid monumentorum ad contexendum historiam asseruabat in scriniis; apertum cor, & viscera sinceritatis miræ profusa. Ipse, tum plura edocuit, quæ ille de viris in Italia eruditissimis expetiit; tum, quia nonnihil desiderabatur ad conscribendum eorum elogia, recepit se per literas ex amicis consequuturum. Cùm iteratò illum inuisit, accersitus illicò fuit Isaacus Casaubonus, cui sub Thuano commissa erat Bibliothecæ Regiæ custodia. Is à primo statim congressu, nescias an magis suspexerit, an amauerit illum magis. Nimirum tam multa accepit, edoctusque ab eo fuit, vt nec publicè, nec priuatim per familiaris lite-

ras tacere id potuerit. Nam primùm quidem edens 1605.
 Notas ad Epistolam Gregorij Nysseni, quæ est ad
 Eustathiam, Ambrosiam, & Basilissam, meminit
 nummi ærei Rogerij Regis Siciliae, quem, inquit,
inter multos Arabicè inscriptos, cum variis figuris di-
uersorum Principum nobis ostendit Fabricius de Petris-
co Senator Aquis-Sextiensis, vir eruditissimus. Deinde,
 cùm Peireskius illi detexisset errores apud Vrsi-
 num, & Goltzium, qui Iacobo Stradae, potius
 quàm numismatibus fidentes, corruperant varia
 ex gentilitiis nominibus aliquorum Imperatorum,
 inter triginta Tyrannos sub Gallieno recensito-
 rum, ac nominatim MARCI PIAVVONII VI-
 CTORINI, ET LVCII ÆLIANI, (ex
 quibus illi MARCVM AVRELIVM, VICTO-
 RINVM, & SPVRIVM SERVILIVM LOL-
 LIANVM, contra fidem numismatum, quæ ipse
 ostendit, commenti immeritò fuerant) Casaubo-
 nus gratias amplissimas egit, ac pergens, Oro te,
 inquit, *per amicitiam nostram nuperam, sed antiquis-*
simam, si per te licet; oro te, inquam, quæ habes eius
generis mihi communices. Omninò quam ingrederis viam
 illustrandi eas tenebras, certissima est, & vnica. Ex-
 pectabo magna aviditate quæ supra huiusmodi *Σχολιας*
magnum Scaliger observauerit: sed auguror etiam
 post illius messem tuo spicilegio fore locum. Est enim
 cuiusdam felicitatis incidisse in eos nummos, qui in
 illa caligine lucem tibi affulserunt. Sed ne sim proli-
 xus, excerpo duntaxat quæ in hæc verba ad illum
 scripsit, vno, alteròve post anno. Deum precor, ut

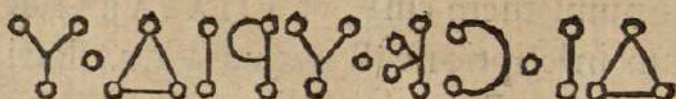
1605. tanto Musarum Patrono omnia lata, ac fausta largiri velit. A te autem peto, ut qui semel tua beneuolentia me dignum iudicasti, etiam porrò eandem mihi impertiaris, hoc est, rogatus facias, quod ultrò cepisti. Ego me tibi & debere iam multa sentio, & debiturum etiam plura non despero, si tibi dabitur aliqua occasio de studiis nostris benè merendi. Nescio an rescueris missum ad me fuisse à Serenissimo Duce Urbinati Codicem Polybij, cuius tu mihi index fuisti: itaque tibi cum-primis id beneficium debeo, &c. Notum, ac inter eruditos celebrem virum heic refero, ut ex eo iudicium de cæteris facias. Nam quid memorem Frontonem Ducæum, Papyrium Massonum, & nonnullos alios, quibus salutem per ipsum dici à M. Velfero fuerat expetitur? Quid Nicolaum Fabrum, Iacobum Bongarsium, Scæuolam, & Ludouicum San-Marthanos fratres, Franciscum Pithœum Petri germanum, & alios penè innumeros, quibuscum ex eo tempore familiaritatem contraxit? Dicere præstat nullam fuisse Bibliothecam celebrem, quam euolutam non fecerit, ac præter memoratas quidem, San-Victorianam potissimum, in qua referebat se, cum multa alia, tum speciatim vidisse omnia Puellæ Aurelianensis acta, vindiciasque, & effigiem, contexto ex iis magno Codice, iussu Abbatis contemporanei. Sic & complura meminerat, quæ obseruârat in priuatis, ac nominatim Ioannis Iacobi Memmij Roissij, viri indole generosa, & tam virtute propria, quàm genere, & prole illustris, qui etiamnum uiuit fœlici

feneſta princeps Comitum conſiſtorianorum. Itẽm- 1605.
 que Renati Poterij Epifcopi Bellouaceniſis, quem
 prædicare ſolitus erat rarâ doctriâ ſpectabilem.
 Ac rursûs Pauli Petauij Senatoris ſummè laudati,
 cuius commendabat quidem ſupra mille MSS.
 codices: ſed faciebat tamen Cimeliarchium pluris.
 Cũ ipſum autem videretur eſſe cumulatiſſimum;
 voluit tamen ſponte augere variis Regum numif-
 matis tam primæ, quàm ſecundæ Stirpis. Dedit
 nempe quædam, in quibus nomina Regum lege-
 rentur, v. g. Clotarij coronâ gemmeâ redimiti,
 (Constantini ſcilicet more, qui pro laurea gem-
 meam uſurpauerat) quædam in quibus Comitum, ſub
 quibus numi fuère cuſi, vt FILAPARII Rhemen-
 ſis, cum inſcriptione REMVS FIT. Pari ratione
 commendabat Franciſci Oliuarij Fontanæi cimelia,
 ac libros. Ex Cimeliarchio autem Regio, cui Ba-
 garrius iam præerat, æquum ſanè fuit nihil ipſum
 latere. Probauit porrò conſilium, quo Franciſci Pe-
 rerijs nobilis Aqueniſis promptuarium præclaris ci-
 meliis inſtructiſſimum transferendum in illud erat:
 quippe multa adhuc deſſe agnouit, vt dignum
 Regio nomine meritò exiſtimaretur. Quia verò in-
 ter cætera Bagarrius illi oſtendit Amethyſtum per-
 elegantem, in qua cælatus Solonis vultus celebris
 illius Dioſcoridis Auguſti cælatoris manu; ideò ce-
 pit anſam edocendi ipſum quidnam ſibi vellent fo-
 ramina in Inſcriptione, quam oſtendit, obſer-
 uata hac ſerie,

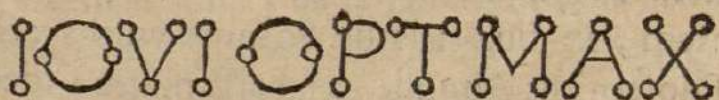
1605.

Edifferuit enim esse forulos, in quos fuissent inserti clavi continentes Græcas ex metallo literas, quæ cælatoris illius, seu ΔΙΟΚΚΟΥΡΙΑΔΟΥ exprimerent nomen: sed ordine retrogrado, vt proprium est cælaturarum. Id autem manifestum fecit, vbi depictis in alba charta, vti mox est factum, foraminulis, lineas interdixit, quæ eas literas in hunc modum exprimerent,

Sic se interpretatum dixit foramina quædam, quæ visebantur Assisij in antiquo nescio quo Templo. Cùm enim nemo dicere posset ecquid illa significarent, diuinavit ipse inscriptionem esse, seu dedicationem factam IOVI OPT. MAX. idque demonstrauit per lineas foramina sic connectenteis.

Sic sperauit se interpretaturum seriem quandam foraminum Nemaufensis Basilicæ, quam Quadratam Domum appellant, vbi ectypum obtinuisset. Sed

Parisijs vt regrediamur , vix publicum vllum mo-
numentum fuit, quod in examen non reuocârit, de 1605.
quo iudicium non tulerit. Quippe altero statim
mense, ex quo in eam urbem accessit, literas dedit
ad Flayosceum, quibus scripsit se nondum quidem
monumenta priscorum Regum San-Dionysiana
inuisisse: sed iam tamen falsi conuicisse Tumulos ex-
structos tum Clodouæo ad Sanctam Genouefam,
tum Chilperico, & quibusdam alijs ad Sanctum
Germanum. Et paucis post diebus, cum eos expen-
disset, qui ad Sanctum Dionysium, Nihil potui
comperire, inquit, quod ante Diui Ludouici tem-
pora satisfecerit; existimóque omneis illos antiquif-
simos tumulos tempore eodem, nec multò ante D.
Ludouicum constructos. Qui autem placuit maxi-
mè, is est nostratis Margaretæ, sororis nimirum
Beatricis primogenitæ, S. Ludouici vxoris. Denique
commendans vetera sigilla, quæ coràm inspexit,
ectypisque expressa tulit, ex Archiuis Abbatiarum
S. Dionysij, S. Germani, S. Mauri, & cæterarum, vt
in quibus continerentur germanæ effigies Karoli
Magni, Hludouici Pij, Hlotarij Imperatoris, Pipini
Regis Aquitanix, Karoli Calui, Karoli Simplicis, alio-
rumque Regum ex secunda stirpe, Hæc sanè, in-
quit, satis refellunt tumulosque, & statuas hisce Prin-
cipibus confectas ante quadringentos, aut quingen-
tos annos. Nihil non adiiciendum esset circa aliarum
rerum studia: quoniam nihil exstare accepit ex mira-
bilibus seu artis, seu naturæ operibus, quod non stu-
diosè spectauerit, veluti ædificia, opificia, machi-

1605. nas, plantas, animalia, fossilia, omnia denique obseruatu digna. Hæc inter, varia officia quæ propè, quæ procul literatis exhibuit; & cùm anxie requisisset ex Paulo Seruita, ex Scaligero, ex Casaubono, ex eruditis aliis ecquid nouissent de Iuueno Cælio Callano Dalmata, cuius Codicem MS. de Attilæ vita Venetiis abspertauerat; is, vt ederetur, animum applicuit.
1606. Anni sequentis incunte vere, ac breui in Prouinciam redituro Varo, non multo labore obtinuit, vt liceret sibi inuisere Angliam, comituro præsertim virum illustrem Antonium Boderium Regium Oratorem illò destinatum. Neque id modò Varius est passus, sed laudato proposito (in quod etiam conspirârunt Thuanus, Memmius, Mericus Vicus, amici alij) recepit sese curaturum, vt Pater, Patruúsque factum comprobarent. Discedentem voluit Peireskius Aureliam vsque deducere; vnde priusquàm regrederetur, spectauit attentius tum prisca Ecclesiæ S. Crucis vestigia, quæ vetustatis esse duxit mille, vt minimùm, annorum: tum præter alias statuas, imaginésque tam Karoli Septimi, quàm Ioannæ puellæ, videre eas voluit, quæ in Municipali Curia asseruari perhibebantur; sensitque speciatim effigiem, qua Rex est depictus cum barba, & San-Michaëliano torque, non esse vndequaque fidam. Inibat porrò iam mensis Maius, cùm discedente Boderio, ipse paucis diebus retardatus fuit, coactus veredis postea subsequi, vt Caleti assequeretur. Cùm soluissent, perpauci fuêre ex vniuerso comitatu, quibus ex nauis agitatione, halitúque maris stomachus non

non fuerit submotus. Peireskius, cùm id præcaue- 1606.
ret, cæteris relictis, ad malum confedit, vbi & me-
liùs habuit. Causâ requisitâ, respondit agitationem
minimam illa in parte fieri; quamobrem se eò decli-
nasse, ne nausearet, vt cæteri, qui longè magis, tam
ad proram, quàm ad puppim agitantur. Appul-
sus in Angliam, ac postquàm præeunte Oratore Ia-
cobum Regem salutauit, carus ipsi habitus est, ac-
cessitúsque ab eo non semel. Admissus est etiam in
conclauē, sedítque inter primores Comites in solem-
ni quodam Conuentu per ea tempora celebrato. Ad
viros doctos quod attinet, quos seu Londini, seu
Oxonij, seu aliis in locis conuēnit, primus fuit ille
de sua Britannia benè meritus Guillelmus Camde-
nus, apud quem cùm aliquando sermo incidisset de
antiquitate Britannicæ linguæ, ad quam Aremori-
ca spectat, & præsentē Doctore Tato, post rogatas
circa complureis variarum Galliæ regionum voces,
requisiisset etiam quid Arelate, quid Tolonum si-
gnificarent, responsum tulit, Arelatem eâ linguâ di-
ci ciuitatem in vliginoso loco constitutam; & To-
lonum citharam, fortè ob vicinum promontorium,
cui Citharistes nomen fuit. Accepit & id genus alia,
ex quibus penè deductus fuit in Strabonis, Taciti,
aliorúmque sententiam, qui scripserunt Gallos, &
Britannos eadem primitùs lingua vsos. Alter fuit
Robertus Cottonus, inter curiosos, optiméque ani-
matus conspicuus. Deinde tam Iacobus Collius,
quàm illius socrer Matthias Lobellius, regius Bota-
nographus, quem vtrumque deuinctum voluit. Post-

M

1606. cā Albericus Gentilis, Henricus Sauilius, Ioannes Nordenus, & plerique alij. Non tacendus verò eruditus tum iuuenis Ioannes Barclaius, quem quanta beneuolentia prosequutus fuerit, intelligetur inferiùs. Dolere autem solebat non agnitos sibi nec Guillelmum Gilbertum auctorem libri de Magnete, nec Thomam Lydiatum celebrem Mathematicum. Non heic memorabo Bibliothecas varias, in quibus rariores libros obseruauit; non Musæa, in quibus uidit, & ex quibus comparauit quicquid pretiosum licuit. Magni verò ducebat præ cæteris gemmam, centum & quinquaginta libris Turonicis emptam, propter cælatum Aëtionem cum Tiara Phrygia, quem Patrem Andromaches Hectoris vxoris argumentabatur. Referam solùm, quia maturiùs, quàm concepta spes, discedere voluit, ideò maximum fuisse factum ipsius desiderium, & in familia Oratoris, & apud eruditos viros, qui cùm postea variè ipsius meminerint, sufficiet heic excerpere quod memoratus Camdenus habet in descriptione Britanniaë, cùm de numismatibus ad rem suam pertinentibus verba facit. *Cuiusmodi, inquit, non alibi effossa hactenus audiui, priusquam nuperrimè nobilissimus, & in re nummorum antiquaria longè doctissimus, & perspicacissimus Nicolaus Faber Petriscius eiusmodi in Gallia reperta mihi ostendit.* Et commoratus quidem fuisset nonnihil ampliùs in Anglia: sed quia treis duntaxat menseis se abfuturum promiserat, idcirco post mensem discessit in Hollandiam, quam ab vsque initio (sed planè tamen tacitus) constituerat perlustrare. Quo

discessurus tempore fuit, adiungere se illi voluit nobilis turba iuuenum, qui ipsi quoque fuerant ex Gallia Boderium sequuti. Verùm illi quidem ad arma, aliáque studia diuerterunt; ipse perrexit requirere eruditos præsertim viros. Ac salutauit quidem primùm quos Middelburgi, Dordraci, Roterodami, Delphis, Hagæ celebrari acceperat: sed id tamen tum in transcurso solùm, quoniam præcipua illi cura inuisendi Scaligerum Lugduni Batauorum degentem. Constituerat cum ipso primùm quasi ignotus colloqui: quamobrem nomine mutato epistolam commendatitiam, quasi à Peireskio conscriptam, missámque illi obtulit. Scaliger autem eâ perlectâ, ipsum est humanissimè in Peireskij gratiam complexus. Post multos confertos sermones, & productos obiter libros, voluit Peireskius ex nescio quo paucas lineas exscribere: vbi verò ille chartam, calamúmque exhibuit, ac inter dictandum primas lineas characterem vidit, & *ιδιοχειαν* agnouit, tum in amplexus proruens, gratiosissimè conquestus est fraudem. Cùm deinceps variis de rebus colloquerentur suauissimè, Scaliger inter cætera declarauit velle se quidem iteratò procurare editionem Eusebij (nempe non planè arridebat quæ iam tum primùm absoluebatur) itémque paterni in Aristotelem de Animalibus commentarij: sed esse tamen animum redeundi postea in Galliam, & apponendi ossa sua Iulij parentis ossibus. Cùm excepisset autem Peireskius non esse illum igitur *ἐπεγδοξον* moriturum, illacrymatus Scaliger verbum ea de re non

1606. adiecit. Interpretatus illi Peireskius numismata varia, ac præsertim Siclos, donatus est, inuitus licet, singulari Semificlo, cuius ille præ cæteris interpretationem fuerat demiratus. Donauit ipse multa vicissim, & quod fuit illi iucundissimum, exhibuit, quam detulerat, expectatam ichnographiam, cum inscriptis carminibus sepulcrorum Scaligeranorum. Scilicet eam demùm superiore Martio Veronâ obtinuerat, nec pluribus literis datis habere prius potuerat, ob varios morbos Nichezolæ, & quòd Syluius Donius, qui illam aggressus primus fuerat, inter perficiendum obiisset. Vnum, de quo Peireskius auebat interrogare Scaligerum, & non est tamen vnquam ausus, ne rem molestam faceret, fuit opus illud Cyclometricum, seu de Circuli quadratura ante duodecim annos in lucem emissum, ac statim à Francisco Vieta, Adriano Romano (postea quoque à Christophoro Clauio, hominum Societatis IESV γεωμετρικωτάτω) aliisque in eo puluere exercitatissimis erroris conuictum. Nimirùm præmonitus fuit non posse illi eam camarinam sine quadam bile moueri. Quod attinet verò ad Genealogiam, non professus est quidem se subdubitare an reuerâ attineret ad Veronensis Principes, quorum stirpem ille in se desituram asseuerabat: sed paullò tamen liberiùs, & quasi vellet quid cæteris responderetur, accipere; proposuit ipsi quæ à Scioppio, Guilandino, aliisque fuere obiecta. Post Scaligerum cura fuit inuisendi Karolum Clusium, quem octogenario maiorem podagra tum primùm tentabat, vt & primùm Scaligerum exer-

cuerat , ante paucos menseis. Deprehendit autem 1606.
imprimi curantem in Appendice altera exoticarum
plantarum figuram Fungi Coralloidis , quem ad il-
lum ex Prouincia , cum aliis penè innumeris planta-
rum , radicum , feminúmque generibus transmiserat.
Commodùm etiam illum admonuit circa Indicas
quasdam plantas , in quibus describendis errasset , &
quasdam , de quibus nihil audiisset , idque prolatis
commentariis iuxta ostensos sibi Parisiis à Vespasiano
Robino fructus. Inuisit quoq; post Clusium , præcipua
Academiæ lumina , ac speciatim iniit amicitiam cum
Bonauentura Vulcanio , qui circa Procopij versio-
nem tum occupabatur ; cum Dominico Baudio , qui
ad peritiam historiæ adiciebat poëseos elegantiam ,
& cum nonnullis aliis. Dolere verò solitus fuit ,
quòd per ea tempora abfuisset Lugduno Daniel
Heinsius , quem non semel audierat à Scaligero com-
mendari. Fuit deinceps Amsterodami ; vbi satiari
vix potuit interrogando , & cognoscendo tam mul-
ta præclara , & rara , quæ ex vtraque India in id
emporium conuehuntur. Fuit Encusæ , vt spectaret
illeic celebre illud Bernardi Paludani Cimeliarchium ,
in quo non ægrè tulisset , tanquam ad Cyaneos sco-
pulos consensescere. Redeundo , nonnihil Hagæ
commoratus , discedere noluit , quin prius agnouis-
set Hugonem Grotium , quem , tametsi adolescen-
tem , eruditio planè matura , ac omnigena com-
mendabat. Diuertit verò Scheuelingam , vt explo-
raret vegetationem , & velocitatem Currus eâ solertiâ
à paucis annis excogitati , vt passis velis in littore.

1606. nauigij instar euolaret. Inaudierat nempe Comitem Mauritium post Neoportuensem victoriam experiundi gratiâ illum conscendisse, vnâ cum capto in prælio Francisco Mendoza, ac intra duas horas attingisse oppidum Puttenum, quod inter, atque Scheuelingam horaria milliaria quatuordecim intercipiuntur. Quare ipse quoque experiri voluit, commemorarêque solebat stuporem, quo correptus fuerat, cum vento translatus citatissimo, non persentisceret tamen (nempe tam citus erat, quàm ventus) cumque animaduerneret scrobeis occurrenteis præteruolari; restagnantes passim aquas superficie tenus duntaxat attingi; qui antecedeabant cursores visos quasi retrorsum niti; quæ distantissima apparebant, momento penè præteruehi; & quædam id genus similia. Delphis iucundè exceptus fuit ab Abrahamo Gorkæo, quem fortè offendit cælari curantem Græca quædam numismata, quorum aliquot miserat Parisiis, oblatis priùs ad vsque mille, quæ ex Italia adduxerat. Satagebat nempe Gorkæus complere illa Paralipomena antiquorum numismatum, quæ promiserat in Dactyliotheca; quare & commisit Peireskio descriptionem breui prælo subiiciendam, vt pro suo candore eam expenderet, &, quâ opus foret, duceret lituras: ipse autem morem bona fide gessit, correxitque potissimum nescio quid scriptum circa Traianum. Quo loco narrare solebat rem memoratu non indignam, nempe Gorkæum, cum aliàs Latinæ linguæ non studuisset, intellexisse tamen libros omneis circa rem nummariam Latinè conscriptos;

eodem modo, quo Forcatulus omneis circa rem Mathematicam : tantum valet improbus labor ex desiderio quidpiam noscendi vehementissimo profectus. 1606.
Vidit etiam Delphis superstitem adhuc Religiosam quandam ex eo tempore, quo Hollandi à Catholico-Romana religione defecerant ; viso prius Ultraiecti Canonico in primæua sua professione viuere permisso. Cùmque suspexisset non modò quicquid antiquissimorum ad conclusa illa Rheni ostia monumentorum superest ; sed etiam quicquid dominationis Burgundionum Ducum expressum reliquit ; tum miratus maximè est , maximoperèque laudauit temperasse sibi Hollandos ab euerfione Templorum, & asseruasse intactos Choros, cum affixis insignibus Equitum aurei velleris à Philippo vsque Bono instituti. Cæterùm redire voluit per Brabantiam , Flandriam , reliquasque Belgij Prouincias , impetratis prius ab Hollandis , & ab Archiduce liberi comitatus libellis. Accessit autem primùm Antuerpiam circiter finem Iulij , inistque ibi amicitiam cum Andrea Schotto , & Carolo Scribanio ex Societate IESV viris eruditis : itémque cum Auberto Miræo, Ecclesiæ Decano , rerum Belgicarum, ac totius Historiæ Ecclesiasticæ eximiè perito ; & cum Nicolao Roccoxio rei antiquariæ impensè studioso ; & cum Henrico Sedulio auctore vitæ B. Elziarij. Cùm deinceps Machliniâ peruenisset Louanium, nihil æquè doluit, ac non fuisse amplius in viuis Iustum Lipsium , præclarum illud bonarum literarum lumen ante paucos menseis extinctum. Sperârat enim sese

1606. illum non minùs, quàm Scaligerum omnibus officiis breui deuincturum. Doluit pariter non adesse per eos dies Adrianum Romanum Mathematicum illum celebrem, quem gestierat summoperè cum Scaligero conciliare. Postquàm inuisit Academiam, doctòsque, qui in illa viros, visere voluit apud viduam Medici cuiusdam cornutos duos lepores, qui ex Noruegia dicebantur allati. Et quia reperit mortuum alterum, obtinere quouis pretio & illius cornua, & geminorum iconismum voluit. Bruxellæ amicitiam iniit cum Karolo Bromantio, Comite Brouæo, & quibusdam aliis; at suspexit potissimùm celebrem Pictorem Venceßaum Cobergeum, qui tum habebat præ manibus insigne opus quadripartitum de Architectura, de Pictura, scripturâque antiqua, de Deorum imaginibus, de Numismatis, seu mauiß Medaliis, aut metallicis æneis à Iulio Cæsare ad Gallienum vsque. Memorabat porrò varios circa parteis singulas confertos cum illo sermones, maximè autem circa postremam, propter Cobergei opinionem, quòd Medaliæ huiusmodi monetales esse non possent; argumento præcipuo, quòd typus seu forma, qua ferirentur, signarenturque, elaborari non posset ante duos menseis ab artifice; adeò vt, cum plures ducentis percuti eodem typo non possent, pretium operæ fuisset longè superaturum monetæ valorem. De colloquio, memini solum obiecisse Peireskium, vsurpatam fuisse Seruorum industriam, quæ pretio non redimeretur; & excepisse Cobergeum, rem peractam fuisse cum Serui edicto

ediçto prohiberentur non modò quidpiam pingere, 1606.
sed pingendi etiam addiscere artem. Bruxella disces-
surus, scripsit ad Cottonum epistolam pereruditam,
misitque simul eçtypos variorum nummorum, ac
nominatim Commodi, ob inusitatam scripturam
vocis BRITANIA, per duplex TT, & simplex
N. Salutare voluit exinde Gandavi Laurentium
Deebrotium, quem in Italia nouerat. Insulis Flo-
rentium Nallæum, eruditum Canonicum, antiqui-
tatum Liturgicarum auctorem. Tornaci Dionysium
Willerium Canonicum, & Cancellarium, ac Hiero-
nymum Winghemium similiter Canonicum; il-
lum rerum antiquarum instructissimum, istum stu-
diosissimum rariorum Plantarum. Duaci Guillel-
mum Richardotum Ioannis Præsidis filium, quicum
ex vsque Italia colebat amicitiam; & Andream Ho-
ium Professore Græcum, abs quo memorante ac-
cepi quàm iucundè suauissimis Peireskij, ac Richar-
doti confabulationibus tertius interfuisset. Enim ve-
rò præ cæteris referendus hoc loco est eximius Prin-
ceps Karolus dux Croius, & Arschotanus, qui ipsum
totis decem diebus in celebri domo Bellimontana de-
tinuit, continuò spectantem vt innumera, ita rarif-
sima cimelia, ditissimásque metallothecas, quibus
curiosissimus, eruditissimúsque ille exornauerat no-
bilissimum Musæum. Quin discedentem etiam coë-
git absportare omnia, quæ habebat antiquorum
Galliæ Regum tam aurea, quàm argentea numisma-
ta; itémque ex Græcis ad vsque sexaginta; præter
aliquot vascula, ponderáque, & mensuras antiquas;

N

1606. cùm tamen nihil aliud à Peireskio accipere voluerit, quàm æreum nummum Ioannis illius, qui Theodosij, ac Placidij Valentiniani temporibus arripuit Imperium. Quo loco venit in mentem, aduexisse illum ex Flandria numismata Gallorum Regum, ex prima quidem Stirpe quadraginta aurea, præter varia argentea; & ex secunda quinquaginta argentea, præter vnum aureum Ludouici Pij, quod æstimabat maximi, quoniam non modò rarissimum, sed etiam parùm aberat, quin singulare arbitraretur. Instabat tum tempus, quo perhibebatur celeberrimis fore ceremonias ad Fontem-bellaqueum, in Delphini Principis, hoc est Regis Franciæ Primogeniti, baptismo. Videlicet illius sponsor dicebatur Pontifex Summus, ac nomine Pontificis Maffeus Barberinus Nuncius. Quamobrem sub Augusti finem discessit ex Belgio, ac satis tempori adueniens solemnè pompæ interfuit, quæ peracta est die mensis sequentis vigesima quarta. Renuntiatum intereà est obiisse domi Nouercam, expectarique eius redditum variis rebus componendis. Quocircà amicis quàm coram, quàm per literas salutatis, regressus in Prouinciam est sub initium alterius mensis. Domi exceptus non abnuit consilium, quod Pater, Fratérque potissimùm sumpserant (nam Patruus non nihil repugnârat) coëmendi ipsam Riantij Baroniam, cuius quia Valauesum erat subclientelare prædium, idcirco fuerat litigiorum benè multorum seminarium. Heinc ipsemet curam assumpsit paciscendi, contrahendique cum Ludouico Grollæo Medullionco Marchione Briffiaci, eamque ob caus-

sam in Delphinatum versus illum profectus est, rediitque confecta re, sub initium sequentis anni, qui fuit salutis millesimus sexcentessimus septimus. Cùm rediit, multis quidem rebus præclaris incubuit, sed nulli iucundiùs, quàm procurandæ multiplici vestigiorum vrbs, portusque Carthaginiensis descriptioni. Nimirùm non alia ratione summos Auctores intelligi, conciliarique posse putauit; cogitauitque ea re gratificari Casaubono, quicum de Portus præsertim situ, formaque differuerat, neque illius tamen dubiis nouerat esse factum satis. Scripsit præterea copiosè ad Alardum Compendiensem Canonicum circa rem monetariam, ac inter cætera, de vsu Aurei Solidi in Gallia ad tertiæ usque Stirpis initium, ostendendo viginti duos huiuscemodi solidos pependisse integram libram (tametsi quam uocant monetalem libram ex viginti solùm constaret) ac demonstrando Solidum non semper pro duodecim tantum denariis argenteis oblocatum fuisse, sed nonnunquam pro pluribus, etiam ad usque quadraginta. Inuasit illum interea morbus oculorum molestissimus, à quo medio vere vix fuit liberatus. Cæpit tunc illum Patruus vehementer extimulare, ut sese ad adipiscendum destinatam pridem Senatoriam dignitatem compararet. Ingrauescebat enim valetudo, infestabantque maximè articulorum dolores, quibus leniendis statuerat ad balnea nostra Dinensia ante æstatem accedere: sed timens ne quid fortè sibi humanitùs contingeret, constituerat simul ex vrbe non antè decedere, quàm Nepotem coopta-

1607. tum inter Senatores vidisset. Et necessebat is quidem semper quàm gratiosè poterat, moras; sed ipsum die quadam, tacito consilio, deduxit ad Varium, ut iuberetur illius ore sese necessario examini subiacere, Senatuque aggregare. Tum ratus Peireskius nihil ampliùs cunctandum, postulavit solùm octiduum, ut rem maturiùs aggrediretur. Medius erat Iunius, imminebatque anniuersarium, trimestreque Curia Parliamenti iustitium: quocirca festinandum fuit, cum examinari, approbarique, nisi pro Comitibus curiatis, non posset. Itaque paratus accessit, seseque probavit conuocatis Classibus ad vi. Kalendas Quintileis. Proposita ipsi Lex fuerat ex sexto libro Codicis, qua Gordianus sanxit ab eo, qui neque legatum, neque fideicommissum, neque hereditatem, vel mortis causâ donationem accepit, nihil posse per fideicommissum relinqui. Eam porro cum exponeret, oblitus non fuit, quod à Valerio, & Sallustio de Scipionis Æmiliani facinore proditum est, qui à Masinissa Numidia Rege sibi coniunctissimo totius Regni hæres testamento nuncupatus, enixèque rogatus, ut ipsum inter quinquaginta quatuor superstites filios æqualiter herisceret, egregiè adeò id præstitit, ut ne minimam quidem rem sibi retinendam putârit. Non item oblitus quod Aristoteles in Politicis detestatus est tam Carthaginensium, quàm Locrensiùm instituta, quorum alij patrimonia æqualia habebant, alij quæ habebant, vendere non poterant, ut antiquæ hereditates penes familias diutiùs starent; quoniam,

præter incommoda cætera, heinc efficeretur, vt ci- 1607.
ues inertes tam in expectandis, quàm in possiden-
dis patrimoniis forent. Cætera mitto, vt attingam
qua præfertim re admirationem sui creârit. Nempe
tamen quod ad theoriam, quæstionésque Iuris spe-
ctaret, existimatus fuerat paratissimus adfuturus;
quod attinebat tamen ad vsum, iudiciorúmque for-
mulas, creditus non fuerat perinde instructus. Sed
nimirùm neque Parisiis, neque Aquis-Sextiis, oc-
casionem vllam prætermiserat sciscitandi pragmati-
cos, cognitorésque, & structores litium, ac redu-
cendi in commentarios quicquid aut ex ipsorum ore,
aut ex inspectis instrumentis, sacularibúsq; copiis
didicisset. Profecerat etiam consilio, exemplóque
optimi, consultissimíque Senatoris Antonij Thoro-
nij, dictionem nullam in toto formulario iure in-
tactam relinquens, cuius notationem, causámque
non nossent, vt vsum meliùs eliceret, animóque in-
figeret. Vt paucis expediam, mirus fuit applausus,
mirúmque elogium, quo fuit denique Patribus con-
scriptus. Inardescerat deinde Patruus desiderio ve-
niendi Diniam, sed obstetit increfcens morbus, in-
ualefcénsque Solis feruor: proxima quippe erat tem-
pestatas dierum Canicularium, per quos ab vsurpan-
dis balneis, thermísq; mos est abstinere. Auebat
etiam Peireskius vnà cum Patruo accedere; tum vt
obsequio continentem gratitudinem testaretur, tum
vt hanc partem Prouinciæ nondum sibi visam lu-
straret; tum vt Baronem Flayosceum interuiferet, qui
ducta in vxorem filia vnica Guillelmi Falconij Di-

1607. niensis Profenescalli, apud socerum morabatur. Ab-
 nuit tamen id Patruus, seu ne absisteret à iure di-
 cundo in Classe per ferias stativas delecta; seu ne dis-
 cederet à Vario, qui illum abs se abesse ægrè patie-
 batur: seu ne curam dimitteret, qua rogatus fuerat
 præesse Cayero pictori in obducendis laqueatæ Au-
 ditorij Palatini contabulationi Gallorum Regum
 Iconibus. Ipse nimirum solus par fuit suppeditare
 maximam quandam germanarum iconum seriem,
 quam ex numismatis, sigillis, sepulcris, vitris, aliis-
 que huiusmodi monumentis deduxerat: memini-
 que, cum veram faciem Hugonis Capeti diù deside-
 rasset, dixisse non semel habere se gratiam optimo
 viro Augusto Galandio, quòd illam ab eo obtinuis-
 set, ectypo sigilli expressam. Discessit ergo Patruus
 sine eo, post Canicularis exactos. Enimvero Varius
 rem gratam utriusque factururus, constituit per Septem-
 brim mensem vnà aduenire, adducereque Peires-
 kium, ut vnà Patrum inuiferent, vnàque regionem
 spectarent. Et nonnulla quidem obseruanda illis oc-
 currerunt antiquitatis vestigia: sed nihil mirabilius
 visum nostratibus Thermis, in crypta subrupea, quam
 aquæ calentis prætercurrens alueolus sic feruefacit,
 ut lenissimè sudorem educens, mirè conferat pitui-
 tosis, frigidisque humoribus; idque præsertim vbi
 illi dispositi prius ad exsolutionem fuerint Balneo
 quodam, Virtutum dicto, ob singularem energiam,
 mirabilisque, & desperatas aliis remediis curatio-
 nes. Optabant porro illi quidem prætereà spectare
 Serpentes, ex obuersa Austro, ac præcella rupe, ad

cuius radicem sunt Thermæ, Balneaque deciduos, 1607.
& maximè quidem quia innoxij, expertesque veneni sunt: verùm illi non decidunt, nisi Maio, ac Iunio, & ferè quidem copulati, dum prurientes variè discurrent, èque rimis in rimas subeuntes ad præcipitium non attendunt. Faciam heic fortè rem non ingratham hominibus nostris, si duo quædam commemorâro, quæ edifferentem Peireskium audierunt. Vnum apud Petrum Trichaudum, San-Martinium Inquisitoria classis Præsidentem, qui solitus Diniæ per æstatem degere, illum cum Vario domo excepit. Cùm enim caussa exquireretur caloris aquarum Thermalium, & Guillelmus Alamandus doctus Medicus esse diceret non actu, sed potentiâ ignem; excepit ipse debere potiùs esse ignem actu ardentem in cauernis illis subterraneis, quæ exinde incalescentes aquam præterfluentem feruefacerent; neque enim seu bitumen, seu sulphur, seu aliam materiam potentiâ solùm calidam excalefacere aquam seu traicctam, seu infusam, etiam vitriolo, halinitro, aliisque huiusmodi mineralibus turgescentem. Adiecit fumos, seu vapores ex aquis thermarum in fissuras rupium subeuntes ita Serpenteis afficere, vt veneni generationem seu impediunt, seu corrigant; eadem ratione, qua in Ponto idem facit vsus absinthij, ex Plinio. Qui Plinius quidem, cùm aliunde non improbet venenum serpentum in felle esse, & serpentes congressuri dicantur fel euomere; mirum non videri, si quo tempore Serpentes isti coeunt, deciduntque, veneno careant. Alterum,

1607. apud Antonium de Bononia Episcopum, qui sequenti die vtrumque, ac etiam Trichaudum conuiuio excepit. Cùm enim ex ostensis sibi à Flayosceo in duobus Sacellis maioris Ecclesiæ tam Porcelletanis, quàm Villanouanis insignibus, edisseruisset tempora, quibus Prælatos optimos ex iis familiis habuimus; incidit sermo de tempore, deque titulis, quibus Auenio, Comitatusque Venascinus ad Pontificem Maximum peruēnit. Cùmque alij nihil scient aliud, quàm factam à Ioanna Regina Clementi sexto venditionem, anno supra millesimum trecentesimo quadragesimo octauo, ac die nona Iunij, pretio Florenorum octogies mille; retexuit ipse totam historiam ab anno vsque ducentesimo nono, quo Raymondus tertius Tolosatum Comes hæreticos Albigenisium fautor, & Legati interfecti auctor creditus, fuit ab Innocentio tertio iterum excommunicatus. Inde enim cœpit ditioe spoliari, ac post annos nouem-decim transactio Parisiis sic fuit inita, vt Alfonso illius filio sola vrbs Tolosa, cum paucis adiacentibus cesserit; cætera ultra Rhodanum loca ad Regem attinuerint; quæ citrà verò possidebantur, ad Pontificem spectârint. Cùm homines autem eiusce regionis non satis lubentes id ferrent, quòd Romam passim prouocarentur, ac ideò Alfonsi partibus fauerent, Bonifacius quidem octauus prouocationes illas remisit, Clemens verò quintus, vt ampliùs demereretur animos, etiam sedere illeic voluit; & cùm, post Ioannem vigesimum secundum, Clemens Sextus Pontifex foret, facta

facta est venditio eorum iurium, quæ Comitatus Pro- 1607.
uinciaë erant, à partitione vsque facta inter Ray-
mondum Berengarium Comitem Prouinciaë, & Al-
phonsum Comitem Tolosæ, anno supra millesi-
mum centesimo vigesimo quinto. Et hæc ille qui-
dem, pluráque differuit, ac denuò comitatus est Va-
rium triduo post redeuntem. Patruus postea, vt re-
stitutam valetudinem tueretur, & vt tranquillius de-
geret quicquid æui supererat, non Aquas-Sextias,
sed Belgenserium, dum regrederetur, contendit. Oc-
currerat illi Peireskius, ac non modò deduxerat, sed
lateri etiam eius adhærere, neque à præstandis obse-
quiis recedere statuerat: verùm non tulit Patruus,
voluitque vt potius rediret Aquas-Sextias propter
Remigalia, quibus fit Curiaë instauratio. Rediit er-
go Peireskius, ac tantò minùs pœnituit, quantò au-
dire licuit Varium sua illa oris suauitate de Lite, &
concordia, deque amore Iustitiæ, Magistratuùmque
perorantem. Deinceps verò ita cœpit suo defungi
officio, vt desiderari nihil posset. Tametsi enim
Varius, cum pensa curialia distribueret, nollet initio
inspectorem multarum litium designare; quarum
tamen paucarum curam illi commissam voluit, eas
ipse ita solitus fuit otiosè, acutèque, & per omneis
numeros, ac momenta iuris perpendere, vt confe-
ctis instrumentorum enucleatissimis breuiariis, ex-
planatissimè deinde, & summa cum fide ad Curiam
referret. Cum verò alio expositore ferenda erat sen-
tentia, mirè lætabatur, si tempus ad deliberandum
daretur, aut controuersiaë commentarios præhabe-

1607. ret à partibus ; pudebat enim , nisi foret communiendo suffragio instructissimus , calculum conferte. Rursus autem , quoniam persæpe ob litium anfractus animo pendeat , conuenire solitus erat memoratum Thoronium , qui scrupulos eximeret , nec dubitabat etiam Vario grauiores causas proponere , qui ob eximiam grauissimi , fanissimique iudicij perspicuitatem eas illustraret. Agebat verò id præsertim in vespertino colloquio : iam tum enim Varius singulis noctibus aduocabat illum in frugalem cœnam , vt sermones conferere , sepositis arbitris , posset. Cæterum , quia nescius erat tempus frustra conterere , idcirco satis supererat , vt bonas artes excoleret , & cum doctis viris tueretur commercium. Inter cætera , procurauit exquisitam fieri anatomiam magnæ cuiusdam Testudinis (longitudine nempe cubitali) quam è Martigio mari eductam pisciculis nutrierat , à mensibus circiter tribus. Cùm singularia verò multa in ea dissectione obseruata fuerint , tum illa non postrema , Quòd omoplata anteriorem , non posteriorem habuerint situm. Quòd arteria aspera fuerit longitudinis semicubitalis , diuisaque in treis ramos , tribus à pulmone procùl digitis , ac ramulos quosdam ad renes , & vesicam vsque producens. Quòd eadem annulos habuerit omninò , siue vndequaque (etiam versus œsophagum) perfectos , & cartilagineos , larinxque epiglottide destituta constiterit. Quòd non ex sola vena porta venarum distributio in interanea fuerit , sed plurimæ etiam ex reliqua caua hepatis parte prodierint ; ex eadèmq; parte

cholidochus porus processerit geminus in dodeca- 1607.
daetylon intestinum. Quòd nulla distinctio graci-
lium, crassorumque intestinorum, nulla cæci dicti
appendicula, nullus item lien, nullus adeps circum-
uestiens cor (tametsi id aquæ pericardio conclusæ
innatauerit) & id genus nonnulla alia. Detexit aliun-
de non longè ab vrbe insignem quandam copiam
non humanorum modo ossium naturæ factorum la-
pideæ, sed variorum etiam animalculorum, itémque
stirpium, foliorum, florum, similiúmque huiusmodi:
quam confestim distribuit per vniuersam penè Eu-
ropam. Adiecit autem tessellas quasdam, seu lapi-
des Rhomboidaleis, tum rubeos, tum crySTALLINOS
(videlicet ipsius talchi, seu specularis lapidis specie)
ex Riantiensi agro effossos, eaque in re mirabileis,
quòd dum exsoluuntur in minutiores particulas, par-
ticulæ quæque tuentur rhomboidalem illam figu-
ram. Quin-etiam mittens Parisios, adiectam voluit
congeriem diuersissimam conchyliorum, & piscium,
qui monstrosâ formâ in mari Mediterraneo visun-
tur: itémque pellem felis marini, & innumera alia,
quæ destinauit præsertim ad pictorem celebrem Da-
nielem Monsterium, à quo expectabat icones Va-
rij, Thuani, Casauboni, atque Malherbij. In Ita-
liam cum mitteret, nominatim verò ad Gual-
dum, accepit magno suo dolore obiisse Baro-
nium, deque lamentabili casu ad Flayosceum, &
alios scripsit. Cum verò in Belgium, condoluit
Villerio ob iacturam ab ipso factam Hadrianei nu-
mismatis, in cuius auersa parte ex Villerij quidem

1607. sententia fuerat Phœnix exhibitus, ex ipsius verò Peireskij interpretatione, Ciconia. Argumentatus autem id fuit, ex proceritate crurùmque, & colli, cùm Phœnix soleat potius Aquilæ instar repræsentari: prætereaque ex serpente ipsi ad pedes appposito, & ex inscriptione P A T R I, qua designata fuerat Hadriani erga Traianum pietas: denique ex quibusdam aliis satis luculentis indiciis, quibus consolari adnixus est virum, monstrando rem deperditam non fuisse adeò, atque ille existimauerat, raram. Sic consolatus etiam est circa iacturam Iaspidis Argæum montem referentis; idque egens ipse tum quoque consolatione aliqua, quòd famulus quidam suffuratus fuisset numismata aurea primorum Imperatorum, & onychas, gemmâsque alias elaboratissimæ cælaturæ. Incidit intereà Claudius Patruus in morbum lethalem non longè à Regalibus sequentis anni millesimi sexcentissimi octavi. Inuiserat illum Peireskij per festa Natalitia; & quia valentem reliquerat, ideò mira consternatione renuntiatum excepit casum, qui septimo die à decubitu carissimum abstulit caput. Constituerat optimus Senex cor, & intestina Belgenserij condi, reliquum verò corpus Aquas-Sextias in maiorum suorum sepulcrum transferri. Id itaque parentatione, magnâque pompa præstitum est, inuitatâ Curiâ actione (vt tum moris erat) panegyrica per Ioannem Petrum Oliuarium Senatorem optimum, & assensu factò per Varium oratione alia eximia, quæ inter funebreis habetur, inque editione posthuma est numero decima sexta. Ad

cuius calcem videre licet quanti Peireskium fecerit, 1608.
cùm tantoperè commendauit studium, quo Patruus
talem delegerat, parauerátque successorem. Nescio
an dici debeat, quod demirata tota vrbs est, fidissi-
mum defuncti canem affectatione perpetua circum-
stitisse feretrum, non potuisse per plureis dies amo-
ueri à tumulo, & postquàm domum reductus fuit,
coram icone diù constitisse. Peireskius, sedato non-
nihil dolore, sese, vt priùs, ad functionem Senato-
riam composuit; paríque modo non destitit bonas
horas succidere in gratiam liberalium & studiorum,
& studiosorum. Nam primùm quidem varias ad va-
rios amicos literas perscripsit; sed prolixiores tamen
nullas, quàm ad Lælium Paschalinum, circa Vrsini
lapsus, circa Francorum Regum icones, figilla, nu-
mismata, titulos (conuictis specialiter iis, qui Karo-
lum Pipini filium vsurpasse Magni cognomentum
arbitrarentur) circa statuas thymelicas, circa suum
Aëtionem, quem cùm Velserus opinaretur pictorem
esse, cuius Lucianus in Herodoto meminit, persti-
tit ipse in sententia, propter tiaram Phrygiam, seu in-
signe regium, quod ad Patrem Andromaches duce-
ret potius referendum; circa columnas Herculeas,
portum Ostiensem, & cætera curiositatis inexhaustæ.
Ita egit cum Fontanæo de re nummaria; & cum
Strada specialiter de numismatibus antiquis: cum
Claudio Frereo libellorum supplicum Magistro, &
Gratianopolitani Senatus postea Principe, de histo-
ria Francica: cum San-Marthanis Fratribus de Ge-
nealogistica; cum Pignorio de Purpura;

1608. lao Fabro, cùmque aliis de rebus sexcentis. Deinde innumera fuère, quæ obseruauit circa genera piscium reiectanea, quibus Martigij, alibique condendis curam demandarat; quæ circa conchylia, circa plantas, circa lapides, circa cætera (quæ rursus variè distribuit) maximèque cùm per Aprilem diuersatus est Belgenferij, vnà cum Vario; vbi de prolatis compluribus rebus, quas ille nondum viderat, est suauissimè collocutus. Etenim sermo habitus est de Lapide caruleo, in agro Olbienfi reperto, è quo eiusdem cognominis color extrahitur, vti etiam ex marmore lapidem lazulum imitante; de lapide item Coralloide stellato, de Coralloide punctato; de Lepadite, seu Lepadi conchæ vniualui non absimili; qui omnes fuerant eruti ex agro Castelletano. Rursus de Conchite striato, quem ex agro Antipolitano, ac Fossensi habuerat; de Gagate, & Succino flauo, eruto ad turrim Beuontiam. Huius occasione edisseruit Succinum rem fossilem esse. Quippe in Sicilia quoque effodi, & torrentium impetu detegi, deferrique ad mare vsque, & repellente maris aqua, in littoribus sæpè inueniri. Probabile proinde esse, vt quod expiscantur ad Balthicum mare, vi aquarum erutum, translatumque eò fuerit (maximè verò cùm eodem modo plerumque contineat conclusas muscas, cæteraque id genus animalcula.) Quare & fabulosum esse, quod aliqui narrant, arbores prægrandis esse in Noruegia, ex quibus id Succinum, quasi gummi quoddam decidat, concrescat, atque induretur. Enimuerò toto hoc anno nihil magis placuit, quàm quod ob-

seruauit, ac philosophatus est circa pluuiam Sanguineam, quam decidisse rumor percrebuit sub Iulij mensis initium; conspicuis nempe maximis guttis, tam in ipsa vrbe, ad parietes cæmiterij maioris Ecclesiæ, quod est prope muros; quàm ad muros ipsos, ac rursus, ad parietes villarum, pagorum, oppidorumque, ad aliquot milliaria circumuicinarum. Nam primùm quidem accessit ipse ad inspectandum guttas illas, quibus lapides rubescebant; nihilque non egit, vt alloqui posset quos agricolas memorabant vltra Lambiscum sic fuisse percussos ex decidente pluuiâ, vt derelictis operis in vicinas ædeis citi aufugissent. Deinde, cùm fabulam esse, quod de viris huiusmodi proditum fuerat, comperisset, non placuit illi quod Physici referrent huiusmodi pluuiam ad vapores è rubra terra sublimè euectos, & post concretionem deciduos; quippe vi caloris eductum vaporem absque colore sursum ferri; vt vel constare potest ex eo, qui eductus ex rosis rubeis in limpida aqua concreuit. Minùs etiam placuit, quod vulgus, ac nonnulli Theologi opinarentur facinus esse Dæmonum, Strigumve, à quibus fuissent interfecti innocentes infantuli; scilicet hoc esse meram coniecturam, fortassisque etiam Dei bonitati, providentiæque iniuriam. Succurrit porrò interea casus, ex quo sibi met visus est germanam causam detexisse. Quippe ante aliquot menses concluderat pyxide inuentam quandam Chrysalin, magnitudine, formæque insignem. Eius cùm ampliùs non meminisset, excitari bombum inaudiit intra pyxidem, eaque ad-

1608.

1608. aperta, deprehendit chrysalin, deposito spolio, factam ex cruce papilionem pulcherrimum, qui statim auolauerit, reliqueritque in fundo guttam rubeam, amplitudine Solidi vulgaris. Quoniam verò id contigit circiter idem mensis initium, ac per idem tempus obseruata est Papilionum confertim per aërem transuolantium incredibilis multitudo: idcirco opinatus est papiliones huiusmodi interquiescentis parietibus diffudisse illic, quasi excrementum, guttas simileis, magnitudine videlicet pareis. Quare iteratò accessit, comprobauitque guttas illas non supra ædificia, non in deuexis lapidum superficiebus exstare, vti debuerat contingere, si è cælo sanguine pluisset; sed in subcauis potiùs, ac in foraminibus, vbi animalcula potuerant quasi nidulari. Accessit, quòd parietes iis tingebantur, non qui in medijs oppidis, sed qui agrorum vicini erant, neque secundum parietis elatiores, sed ad mediocrem solùm altitudinem, quantam volitare papiliones solent. Hac ratione proinde est interpretatus, quod Gregorius Turo-nensis refert de pluuia sanguinea Childeberti tempore conspecta Parisiis, in diuersis partibus; & in domo quadam territorij Syluanectensis. Itémque quod memoratur temporibus Regis Roberti sanguine pluuisse, circiter finem Iunij; adeò vt sanguis qui cecidisset super carnem, vestem, lapidémque non posset aquâ elui, posset verò qui super lignum. Quippe idem fuit papilionum tempus, & recentes quoque has guttas elui non posse vllâ aquâ è lapidibus comprobatum est. Hæc, & similia cum apud Varium
magnâ

magnâ coronâ edisseruisset , placuit simul rem explorare, contigitque vt cum variè per agros incederent, guttas quoque multas deprehenderint in lapidibus, rupibusque: sed ad cauas tamen, subuexasve, non verò cœlo obuertas parteis. Accepit deinde ex Italia, & transmisit statim ad Thuanum elogia doctorum quorundam virorum , vt Hieronymi Columnæ, Gabrielis Faerni, Cruceij, & similibus, quorum ille voluerat in sua Historia meminisse. Rogârat aliunde ipsum Scaliger, vt instauraret commercium, quod per P. Ostagerium hospitem olim Massiliæ suum instituerat in Oriente, coëmendis Samaritanis, Ægyptiacis, Arabicis libris; dolens quòd à quindecim annis, quibus degeret in Hollandia, nihil prorsus inaudiisset de Pentateucho Samaritano, cuius sibi procurandi Ostagerius fuerat pollicitus studium. Peireskius ergo, cum priùs quidem aliquid ea in re tentasset, tum tamen incumbendo acriùs, eiusmodi librum inter plures alios in Ægypto coëmi, afferrique ad se mandauit. Verùm nauis, qua uehebatur, à piratis direpta est, recuperarique is liber non potuit. Ita priuatus Scaliger fuit exoptatissimo Codice, vt etiam nunquam est assequutus expectatissimum responsum, quod Peireskio ab eius morte venit fœliciter in manus. Scripserat nempe Scaliger ad Samaritanos Ægypti, itémque ad magnum eorum Sacerdotem Eleazarum in ciuitate Sichemo morantem, quæsierátque ex ipsis varia circa obseruationem Sabbathi, aliorumque festorum; circa Messiam, eiusque apud ipsos nomen; & ad extre-

P.

1608. mum, exemplum Legis, Pentateuchive poposceraat. Ac ipsi quidem geminis Epistolis responderant; sed quòd illæ in Genebrardi, aliorumque manus incidissent, detentæ sunt, donec, Scaligero mortuo, Peireskius & obtinuit, & per virum impensè doctum Ioannem Morinum è Congregatione Oratorij, latinas fieri nuper curavit. Curam quoque eo tempore euocandi Pacium resumpsit, & quod est ampliùs, efficiendi ne diutiùs in Religione heterodoxa perseveraret: at nimis multa interuenerunt, quæ sollicitudinem variam, variòsque conatus fecere rursùm irritos. Aberat per ea tempora Valauesius frater Parisiis, ob Riantiensia negotia: & quia ipsi aliquot mensium intercedebant induciæ, ideò rogauit illum Peireskius, vt, vel sui causâ, inuiseret Angliam, Belgiumque, & amicos illeic suos salutaret, quæ donaria misit, offerret, rara quædam nancisceretur. Orauit etiam quam-maximè Aquis-granum contendere, vt quicquid illeic monumentorum Caroli Magni superesset, attentissimè inspectaret, inscriptiones exscriberet, icones quasque in Ecclesiasticis seu libris, seu vitris, seu vestibus, seu lapidibus, seu quibusuis aliis rebus impressas exprimi curaret; locorum, ornamentorumque ichnographiam non negligeret, diplomatum apographa, sigillorum ectypa, prece, pretiòve obtineret. Adiecit se sic pœnitere, quòd in Hollandia cum versaretur, Aquis-granum non diuertisset, vt nisi Fratri confideret, paratus esset definitè, neque alio nomine eò suscipere profectionem. Fecit porrò Frater abundè, & satis, mira sollicitudi-

ne, sedulitate, fide; cum ipse interea post initum annum est digressus Monspelium, ob illa eadem negotia: scilicet Marchio Orefonius Bressiaco litem intenderat, ob diuenditum Riantij ius plenum. Redierat medio circiter vere, dolorem dentium infandum perpeffus, cum non longè post incidente patre in periculosissimum morbum, contraxit ipse quoque febrim, quæ diuturna admodum fuit, cessansque sic languidum fecit, vt vix denique per autumnum penitus conualuerit. Quo loco referendum est, quod retulit ipse non semel. Cum ciborum non appetens, fastidiosusque, tabesceret, rogasse Iacobum Fontanum clarum medicum, eiusque affinem, annon aliquid demum esset, cuius esum appeteret. Annuente ipso aliquid esse, sed quod se non impetraturum, haberet compertissimum; instituisse illum, id modò, quodcumque foret, significaret. Cum dixisset autem, Pepones: tum excepisse medicum, macte, bonoque animo esto; neque enim permitto modò, sed adhortor etiam, ac præcipio, addoque, vt non nihil meri præassumas, postassumasque, & absque pane, aliavere ad initium pastus, in stomachum mittas. Obsequutum igitur fuisse, adeoque benè inde habuisse, vt deinceps, ac donec vixit innoxie semper eadem ratione pepones esitauerit. Conualescens variis officii studiosos varios adiutavit, veluti Ioannem Taxilem Arelatensem Medicum, nescio quid de ea nova stella, quæ per memoratam magnam conjunctionem apparuerat, meditantem; Gasparem Bricium in eadem ciuitate parochum; virum bonum,

1609. industrium, & caelestium obseruatorem. Ioannem Baptistam Hansenium, quem nouerat Romæ in erudita familia Cardinalis Baronij, cuique procurârat, ut toto triennio foret Gymnasiarcha Aquensis. Atque istos quidem, aliósq; demeritus est, valetudine adhuc dubia, remissioréque solùm morbo; cui contrahendo, producendóque non contulit parùm iactura trium amicorum insignium, qui in Hollandia elati sunt. Eorum primus fuit Scaliger, qui manum iam admouerat commentationi de Hebræis numismatibus, cum laborare hydrope cœpit, ex intemperie iocinoris, quæ quarto demùm, aut quinto mense, ipsum, die Ianuarij vigesima prima, oppressit. Alter fuit Clusius, qui non tam podagra recenti, quàm debilitate naturæ, die quarta Aprilis interijt. Posthuma huius opera, siue Posteriores curas edidit curator testamento datus Franciscus Raphelengius, mentione sæpè facta Peireskij, cuiusmodi illud, *Alata est ex Guinea in Galliam Spica non dissimilis precedenti, nucula Indicæ fructibus constans, cuius iconem nobilissimus, & amplissimus vir Nicolaus Fabricius dominus de Peiresc, Aquis-Sextiis in Gallie Prouincia Senator ad Clusium miserat.* Et postea, *Sequens Tragacantha icon, qua nobis transmissa est ex Gallie Prouincia, nempe Aquis-Sextiis, ab amplissimo, & nobilissimo viro Nicolao Fabricio, Domino de Peiresc, Consiliario Regio in supremo Senatu Aquensi, cum literis ad clarissimum Clusium.* Tertius fuit Abrahamus Gorlaeus, à quo non potuit cœptum opus Paralipomenon absolui. Parùm porro abfuit quin hisce amicis Varius quartus

accesserit. Is per iustitium Septembri mense concesserat Antipolim, vt possessionem eius loci regio acquisiti patrimonio, Regis nomine adipisceretur. Cùm inuississet verò Fratrem, Petrum nempe Varium Vintiensem Episcopum, incidit in febrim periculossimam, ac mense penè diurniorem. Hanc Peireskius cùm accepisset, teneri vix potuit, quin, laborans licèt, laboranti accurreret. Cùm non posset tamen, mira sollicitudine, vel potiùs anxietate fuit, vt quocumque modo operam præstaret. Cætera inter, scripsit Massiliam, ac exstimulauit Carolum Cassaneum clarum Medicum, appararique illi curauit & rhedam, & lembum, vt seu terra mallet, seu mari, eò expeditè aduolaret. Missitauit penè in singulos dies, qui exquisita quædam seu remedia, seu edulia ferrent, & quis foret status morbi renunciarent. Cùmque primùm facta est spes melioris valetudinis, sellam misit gestatoriam, quam domi habebat commodissimam; tametsi ille non potuit, nisi vectorio lecto reduci. Dum vterque deinceps residua autumnu conualescerent, dièsque totos in colloquiis familiaribus ducerent, putás-ne illorum sermones nihil habuisse eruditionis? Vnum præterire non possum, qui fuit postmodùm aliquoties à Peireskio commemoratus, cuiusque occasione, etiam post eius obitum, superfuit quidpiam peragendum. Ansam fecêre Conuentus varij, qui toto Regno Principis iussu habiti recens fuerant, vt de condendis perpetuis circa Monetarum valorem, vsúmque Statutis deliberaretur. Cùm enim ante septem annos statuisset publico edi-

1609. Edicto, ut aureus Solatus antea oblocatus sexaginta solidis, valeret exinde sexaginta quinque; euenerat iam, ut pro septuaginta, & pluribus commutaretur. Itaque Vario sententiam poscente, respondit Peireskius vix esse sperandum, ut prosperens malum fieri unquam posset. Causam enim esse commercium cum vicinis nationibus, apud quas aurum carius, quam apud nos redimeretur. Nam tum quidem aurum nobis esse in proportione ad argentum non omnino duodecupla; apud Hispanos vero, exempli causa, in plusquam tredecupla esse, idque edicto recentissimo, quo Rex Hispaniae auri valorem decima parte adauxerat, intacto valore argenti. Qua in re sane non fuerat Principem nostrum imitatus, qui maiore solidorum numero aurum aestimans, maiore quoque aestimauit argentum, ne proportio illa euariata censeretur. Subiunxit, tametsi non modo Rex noster, sed etiam Rex Angliae, caeterique Principes nouis edictis eam proportionem euariarent, promouerentque; euenturum tamen, ut singulis aemulatione quadam vel aurum pluris facientibus, vel ipsius pondus, aut certe internum argenti valorem, imminuentibus, res definiri nunquam posset. Scilicet nunquam defuturas, vel bellorum occasiones, quibus, exhaustis aeriis, ad id remedium provocaretur; vel nationes satis consultas, quae puriores auri, argentiue species penes se seruare, aliundeue allicere hoc artificio procurarent. Et exemplo quidem esse posse Romanos, apud quos As aereus, Denarius argenteus, & Solidus aureus ita paullatim

fuère imminuti, vt postremò facti extra vsu[m] fue- 1609.
rint; & Solidus ipse nominatim, qui cùm potuisset
initio duobus Solatis exæquari; commutari demùm
debuerit in speciem argenteam, quæ ipsa quoque sic
degenerauerit, vt existimari possit in Solidum no-
strum vsualem abiisse. Verùm ne tam procùl quære-
ret exemplum, sufficere, si spectaretur vel vnus So-
lati valor, qui intra centum postremos annos ita in-
creuisset, vt decrefcente simul interna bonitate so-
lidi, duplo solidorum numero iam æstimaretur.
Non esse verò probabile, vt deinceps confisteret,
sed futurum haud dubiè, vt intra paucos annos tri-
plò, quadruplòque incrementum acciperet, Solidus-
que interea non imminueretur modò pondere, sed
euaderet etiam planè æreus, tunc pondere quoque
suo decessurus. Nec verò vana fuit coniectura: quan-
dò iam Solatus à nuperis annis taxatus est solidis
centum quatuor; idque Edicto publico, cuius occa-
sione ipse, cùm foret adhuc superstes, adnotauit au-
ri ad argentum proportionem proximè quindecu-
plam esse. Sed ad colloquium vt redeam, cùm re-
tulisset obiter Assem initio pependisse libram inte-
gram, seu duodecim vncias; ac diminutum deinceps
fuisse ad vsque duas, ad vnã, ad minus: Dena-
rium, cùm tempore Regum pependisset trientem
vnciæ; sub antiqua tamen Republica pependisse so-
lùm sextantem, sub recentiore partem septimam,
sub primis Cæsaribus octauam, seu drachmam (At-
ticæ nempe drachmæ æqualem:) Solidum denique
principio fuisse partem libræ trigessimam octauam,

1609. postea quadragesimam, quadragesimam quintam, quinquagesimam, & ita deinceps: tum requisivit Varius, quæ illæ Libræ, seu Vnciæ à nostratibus dissident? Excepit Peireskius, sibi ea in re nondum penitus factum satis. Nam habere se quidem pondera antiqua librarum triginta, decem, trium, singularum, quæ cum libra Parisiensi senum denum vnciarum zygotatica comparasset; sed comperisse tamen solum vncias Romanas duodecim, decem circiter vnciis Parisiensibus æquari. Circiter, inquam; nam nunc excessum, nunc defectum excurrere ad treis, quatuor, & quinque drachmas. Tametsi verò doctus Budæus proportionem præscripsisset proximè sesqui-alteram, quòd putaret libram Romanam semuncia superadditâ libræ Marcæ, seu octo vnciis Parisiensibus æquam esse; attamen se varios Denarios antiquiores, integriorésque, quàm Budæo fuissent ad manum, ad eandem libram exegisse, deprehendisseque libram Romanam cum semuncia decem Parisiensibus vnciis, ut minimum, æquipollere. Non audere tamen adhuc rem decernere; quòd illi quoque denarij passi fuissent intertrimentum, expectareque donec Româ impetrauisset modulum Congij, qui à Vespasiani vsque tempore in Capitolio consecratus, extaret, adseruareturque in Farnesiano Palatio, ac decem librarum vini, aut aquæ pondus continens, prodere posset quotnam libris, vnciisque Parisiensibus tale pondus æquaretur. Probauit ille, rogauitque ecquam putaret Congij ad nostrares liquidorum mensuras esse analogiam? Peireskius

verò

verò dixit id quoque determinandum ex modulo; 1609.
interea verò putare se continere Congium tres circiter Potus (sic enim in Prouincia vocantur, quæ Parisiis Pintæ, cum hæ illis minores sint) liceréque etiam id explorare, si constiterit quæ proportio inter Romanum Pedem antiquum, & nostrum quem dicimus Pannum, seu maui Palmum, intercedat. Romani nempe, vt Amphoram Congij octuplam definerunt magnitudine pedis cubici; ita Congij capacitatem dimidio pedis cubico definitam esse voluerunt. Heinc non vnum quidem duntaxat, sed duos quoque modulos Congij temporis progressu obtinuit: verùm nunquam satis vacauit rem pro voto expendere, & postquàm posteriorem obtinuit, citò nimis interiit, rem certo certius exploraturus. Cæterùm quia nos, quantum licuit, illius curam suppluimus, nescio an, si dixerimus, nimia sit futura digressio. Tenemur certè gratificari hominibus nostris, qui non modò pondera, mensurásque illas inter se, sed cum nostratibus etiam à Peireskio comparatum iri sperârunt. Vt paucis ergo res dicatur, cautiones adhibuimus easdem, quas Lucas Pætus, & Villalpandus; dum vas ipsum ad summum collum puteali aqua oppleuimus, expendimus, vasis pondus subduximus. Deprehendimus autem aquam, quæ Romano pondere esse debuit decem librarum, seu vnciarum centum viginti, esse pondere Parisiensi (quale nempe Parisiis exploratum, missúmque est) librarum septem, minus vnciæ quadrante; seu vnciarum centum vndecim, & quadrantum vnciæ trium. Deinde

Q

1609. ex hac proportione collegimus vnciam Romanam continere grana quingenta, & triginta sex, qualium quingenta septuaginta sex in Parisiensi continentur; vnde & illis in drachmas collectis, obuenerit cuilibet drachmæ grana sexaginta septem: idque proinde censuimus pondus Denarij Cæsarei, quem dictum est fuisse drachmalem. Adhæc difficile non fuit valorem huiusce Denarij, & cæterorum consequenter, ac monetæ cuiuslibet, monetâ nostrâ exprimere, & à recentiore præsertim Edicto, anni nempe M. DC. XXXVI. Cùm ex præscripto enim argenti valore, atque pondere colligamus argenti vnciam æstimari solidis Turonicis sexaginta quatuor: idcirco Denarius Romanus valebit septem solidis, ac denariis turonicis quinque, cum triente eiusdem turonici denarij (sicque parum prorsus excedet valorem Regalis Hispanici) & tale fuisse intelligetur non modo apud Romanos, sed etiam apud Græcos, ob parem Denarij, Drachmæque valorem, militum stipendium in singulos dies. Quinarius proinde, siue Victoriatus valebit tribus solidis, cum denariis turonicis octo, ac denarij besse; Sester-tius vno solido, cum denariis decem, ac triente denarij. Et quia, verbi causâ, Siclus Hebræorum fuit, ex Iosepho, Tetradrachmalis, seu denariorum Romanorum quatuor; idcirco valuit solidis similibus viginti nouem, cum denariis turonicis nouem, ac triente. Vnde & quia triginta vocati Denarij, quibus Christus Seruator à proditore Iuda diuenditus legitur, triginta Sicli fuisse videntur; ideo Pre-

tium colligitur librarum turonicarum quadraginta quatuor, ac solidorum tredecim, cum denariis quatuor. Quod spectat ad comparationem cum Prouinciali pondere, obseruauimus illam eandem aquam, siue Romanas libras decem pendere libras Prouinciales nouem, cum vnciae triente; seu vncias centum quadraginta quatuor, & trientem vnciae. Obseruauimus aliunde libram Parisiensem cum prototypica Nostrate collatam continere ipsam semel, cum quatuor vnciis, & vnciae besse. Sed notandum Zygotatam Stateras ita temperare, vt versus numerum centenarium, singularum librarum pondus singulis vnciis adaugeat, propter detrimentum earum mercium, quae cumulatim emptae, minutatim venduntur: adeo vt quae centum librae Parisienses aequiponderarent nostratibus centum viginti nouem, cum triente, exaequentur solum centum viginti duabus, quatuordecimque vnciis, cum besse. Cum liceat vero mensuram Romanam tam cum Parisiensi, quam cum Prouinciali ex ponderibus comparare; adduntaxat nos comperisse quatuordecim Pintas Parisienseis adaequari Potibus nostratibus vndecim; & liquidorum Modium, qui Parisiis continet Pintas ducentas octoginta, continere nostrates Mellereolas quatuor, cum potibus viginti octo: continente Mellereola Potus duodequingenta, quorum quilibet pendit Prouinciales libras treis, cum quadrante. Ex quibus elicies Congium continere Potus nostrates duos, cum sextis ferè quinque; seu Parisienseis Pintas treis, cum semisse proximè: intelligesque,

Q ij

1609. exempli gratiâ, quantum biberit, qui treis vini Congios vno haustu sicasse coram Tiberio legitur; unde & Tricongij cognomentum tulit. Habebis rursus quantum mensurarum nostrarum contineat Vrina Congij quadrupla, Amphora octupla: quantum Sextarius sexta pars Congij, & Semi-sextarius pars duodecima, aliàs Hemina, seu Cotyle dicta. Vbi notabis, si lubeat, videri Parisienseis appellare quartam Pintæ partem Semi-sextarium, quod illa ad Semi-sextarium Romanum proximè accedat. Dixi porro obiter liquidorum Modium: nam alioquin Modius aridorum constans ex centum quadraginta quatuor Buxeis, ex quibus quatuordecim deprehensi sunt id statuere Onus, quod nos ex quinque Heminis, Pannalibusve decem constituimus; talis inquam Modius æquiualeat nostris Oneribus decem, pannalibusque proximè tribus. Atque hæc sunt quidem, quæ homines nostros scire præsertim attineat; nisi adhuc adiiciam diuissse nos Pedem Parisiensem ex prototypo desumptum in mille particulas, obseruasseque Palmum nostratem, qui octaua Cannæ pars est, continere solùm ex iis partibus septingentas sexaginta treis: Pedem verò Romanum antiquum nongentas & sex; ne memorem Anglicanum continere nongentas triginta treis; Hollandum nongentas sexaginta sex; Lugdunensem, & Gratianopolitanum mille, & quinquaginta duas; Bracchium Florentinum mille octingentas, & duas; verùm de his nimis iam multa. Ad Peireskium redeo, qui statim insequente anno millesimo sexcentesimo deci-

mo est rursus profectus Monspelim. Cùm rebus au- 1610.
tem prosperè gestis, ineunte iam Maio rediret, in-
somnia illi contigit, quod aliquoties mihi enar-
rans solitus fuit præmittere se, si ab alio fuisset enar-
ratum, non crediturum. Erat in eius comitatu la-
cobus Raynerius Aquensis ciuis, qui in eodem cu-
biculo indormire solitus, indormiit speciatim intra
id hospitium, quod vocitant Album, Monspelim,
ac Nemausum inter. Somniauit autem Peireskius,
ac nescio quid insolitum obmurmurare visus est:
quare excitatus Raynerius, ipsum, ecquidnam no-
ui esset rogitando, expergefecit. Tum ille, proh,
inquit, quàm gratum, bellumque excussisti som-
nium! Quærente Raynerio, quid-nam rei foret,
somniauam, inquit, me esse Nemausi, oblatumque
mihi fuisse ab Aurifice numisma aureum Iulij Cæsa-
ris, pretio scutorum quatuor; iamque eram illi,
ad ipsum habendum, numeraturus pecuniam, cùm
excitante te importunè, & ex oculis Aurifex, & ex
manibus Numisma euanuit. Exinde, somnium ni-
hil moratus, discessit Nemausum, & cùm prandium
appararetur, per ciuitatem digressus est. Casu autem
planè stupendo in Aurificem ecce incidit, ex quo
dum requireret, si quidpiam fortè rarum haberet,
habere se ille respondit Iulium Cæsarem aureum.
Rogauit quanti cum venderet; responsum, pretio
scutorum quatuor. Itaque id pretium statim nume-
rauit, acceptoque Iulio, suum somnium foelicitate
mira compleuit. Mira, inquam; nam facilè quidem
cogitare Nemausum potuit, quò sequente luce erat.

Q. iij.

1610. accessurus : potuit illud Iulij numisma , quod vigilans sæpiùs exoptauerat : potuit id repertum in ea ciuitate , in qua tot Romanæ antiquitatis vestigia : potuit apud Aurificem , ad quod genus hominum vulgò referunt qui talia effodiunt : potuit valorem mediocrem , quo aurifices potiùs , quàm Antiquarij ista pendunt ; potuit scutatorum quatuor , quo moderato pretio aurifex posset esse contentus : denique potuit Aurifex , & Nemausi quidem , ac eo pretio habere nummum : verùm hæc omnia concurrisse , & euentum somnio ita respondisse admirabile prorsus est. Non is autem erat Peireskius , qui propterea somnij causam præternaturalem putaret , vt fortè fecisset , si sæpiùs contigissent similia : sed cum nosset fortunæ lusus , habebat duntaxat hunc casum inter eos , qui sua raritate stuporem apud vulgus creant , cuiusmodi etiam memorantur de Eudemo Aristotelis familiari ad Pheras ; de duobus Arcadibus ad Megaram , & de nonnullis similibus ; quam historiarum huiusmodi omnium penes auctores fides esto. Commoratus est deinde Peireskius aliquot diebus Arelate , vt præter aliàs obseruitata , exploraret curiosiùs monumenta quædam insignia ad monasterium Montis-maioris. Cùm inde autem discessisset , & iam Salonem accederet , attigit eum Cursor ab Archiepiscopo , qui renuntiaret mox inauditam Henrici Regis luctuosam mortem. Consternatus mirè , festinauit tamen , vt consolaretur Varium : dolorem quippè præsentens , quo nouerat percussus iri. Et sanè illius accessus leuamen ad-

hibuit non mediocre magno Viro, qui iam factum 1610.
resciuerat, hominibúsq; & literis missis dare ope-
ram cœperat, vt vniuersa Prouincia in officio conti-
neretur. Memorabile porrò est ab anni vsque ini-
tio, & priusquàm Peireskius Monspelim discede-
ret, allatum ipsi fuisse ex Hispania Prognosticon
annuum, siue Almanach ab Hieronymo Ollerio
Beneficiato Barcinonensi compositum, & Nouem-
bri superiore Valentia impressum, in quo non ob-
scure prædictus lamentabilis casus foret. Sic ille
nempe designârat & natiuitatis circumstantias, &
euenta quædam præcipua, vt denotari alius Rex,
quàm Magnus Henricus non posset. Illud Varius
cùm ostendisset, communicassétque prætereà cum
Iosepho Galterio Priore, & Domino Valletæ, viro
totius quidem Matheseos, sed Astronomicæ præfer-
tim peritissimo, digna omnino visa est res, quæ, li-
cèt Astrologicis prædictionibus non esset fidendum,
non negligeretur tamen, tanquam sacrum attinens
Caput, pro cuius incolumitate nulla cautio posset
censeri superflua. Itaque Varius ex eo tempore ipsum
met exemplum transmisit ad Regem. Ac prætereo
quidem vt magnus, veréque generosus Princeps
laudato Varij affectu contempserit prognosticon:
sed quia euentus comprobauit, ipséque Ollerius
aliud posteà edens in sequentem annum, est pro-
ptereà mirè gloriatus; idcirco taceri non potest,
quod saltem dubium faciat ex ipsis-ne Astris, an
potiùs aliunde rem euenturam coniecerit. Nam de
Astrologica quidem vanitate non est quòd hic loci

1610. quidquam memorem, & maximè cum euulgata ante treis annos Themata, nisi post annos præterea quatuor, nihil ominarentur infaustum. Non is etiam sum, qui subdubitem habuisse Vatem cum prauo Genio, qui id præfagierit, reuelaueritque commercium: dico solùm potuisse ipsum aliqua ratione esse conscium machinationis illius, qua infandum adeò parricidium commissum est. Ea certè neque in Hispania, neque in Italia celari planè potuerat; nam etiam Regij Oratores, ac nominatim Venetiis agens ille virorum optimus Ioannes Bochartus Campinius, Regem iam illius præmonuerant. Comprobatur aliunde est Massilienseis nautas, quotquot ex Hispania ante duos menseis aduentârant, retulisse rumorem fuisse in Hispania disseminatum, quòd Rex Francorum nunc occisus, nunc occidendus gladio foret. Narravit etiam Peireskius, scripsitque ad Malherbium, quod in hunc locum inferi possit. Memorabat nempe die Sabbathi, ac triduo post mortem Regis renunciatam, transisse Aquis-Sextiis illustrissimum Venetum ex Priulorum familia, qui fuerat Orator Parisiis, ac tum pergebat Orator Madritum. Cùm inuisisset autem Varium, sibi aliunde cognitum, enarrasse ipsi inter cætera, se Mediolano iter facientem salutasse illic Comitem Fontanum; & cùm Regiarum copiarum vim inter colloquendum exaggerauisset, tum excepisse Comitem, nihil sibi ex iis metuendum, quòd vnus hominis mors esset breui eas euersura. Sed temperandum ab istis est. Accepit subinde Peireskius scriptas à Pignorio tertiam eius

eius mensis die literas , quibus admonitus est dete- 1610.
xisse Galileum inuento recens Telescopio magna
quædam , admirandâque circa stellas spectacula , ac
potissimum quatuor novos Ioui circumductos Pla-
netas , quos Mediceos nuncupauisset. Scilicet ab
ineunte vique superiore anno sexcentesimo nono Ia-
cobus Metius Alcmariensis , dum varia vitra compo-
neret , vt effecta experiretur , inciderat casu in eam
conuexi , concauique comparisonem , ex qua , in-
teriecto potissimum tubo , viderentur intuenti res
paruæ grandescere , & sepositæ admoueri , (vnde &
illi prima defertur Telescopij inuentio ; tametsi Ioan-
nes Baptista à Porta tale quidpiam iam euulgârat)
Galileus verò ex solo rumore inuentionis ad se per-
ducto , cœperat ipse excogitare tum causam effe-
ctuum Telescopij , tum conficiendi artificium ; adeo
vt post molimina , ac tentamenta varia , peruenisset
tandem ad vnius exactissimi constructionem. Ipsum
fuit , quo per primos duos anni decimi memorati
mensis obseruationes illas peregit , quas titulo Si-
derei Nuntij mense Martio typis vulgavit. Peires-
kius ergo re cognita , magno cum ardore satagit , vt
& librum , & Telescopium quam-primùm posset ,
nancisceretur. Enimuerò cum librum habuisset , ex-
quisitum tamen Telescopium fortitus illicò non est ,
quantumuis nonnulla impetrauerit tam ex Italia ,
quàm ex Hollandia , ac etiam Parisiis , ex quo pri-
mùm tempore elaborari illeic cœperunt. Heinc est ,
cur Iouis Satellites ante Nouembrim detegere , ob-
seruaréque nequiverit ; certè vt integram Choream

R

1610. cenferi poffet deprehendiffe. Ex quo verò deprehendit, mirum quantâ lætitiâ id fpectaculum fuerit contemplatus. Nam ftatim quidem rem demonftrauit Vario, aliifque amicis; fed & ne tempus fruſtrâ abiret, apparauit obferuatorium, inuitauitque, ac fæpiùs per complureis dies detinuit memoratum Galterium, cùmque eo in obferuando biennium penè totum conſumpfit. Erat adhuc frater Parifiis: quare illum follicitare, varièque vrgere nunquam deſtitit, donec vitra Teleſcopica confici curauit, miſitque ad vſque quadraginta. Videlicet ſpes erat fore, vt conſequeretur tandem optima, & cuiuſmodi fuerant à Galileo uſurpata. Interea tamen aliquot reuolutiones ſpeculatus, cepit cum Galterio conſilium de Motuum hypotheſibus, tabulifque concinnandis. Quamobrem Galterius eam Spartam aggreſſus, ſic breui perfecit, vt exquisitè, quantum licuit, determinarit tempora, quibus ſinguli Medicei circumuolutiones proximè abſoluunt, Extimus nempe diebus ſexdecim, cum ſexdecim horis: Sequens ſeptem diebus, cum horis tribus, & ſemiſſe horæ: Tertius diebus tribus, cum tredecim horis, ac ſemiſſe itidem: Intimus die vnica, cum horis octodecim, ac ſimul ſemiſſe. Minutias non recenſeo; quandoquidem licet ad vſque ſecundas, vt Aſtronomi loquuntur, ſupputatæ fuerint; nihilominùs dies docuit addendum quidpiam, demendùmque: vt etiamnum quoque reſtat aliquid, quod obſeruatio, ac diligentia temporum ſequentium valeat emendare. Hæc ſolùm attingo, vt innuam, quàm vehementer Peireskius in id

incubuerit, vt res adhuc nascens in suo exortu perficeretur. Quippe delegit præterea virum industrium Ioannem Lombardum, qui obseruando operam conferret; ac eruditos adolescentes Petrum Robertum Medicinæ, & Ioannem Baptistam Morinum Philosophiæ candidatos, qui se Galterio addicerent, vt quia nimis molestum erat numeros omnes retinere, calculis præscriptis, ipsum subleuarent. Obtinuit etiam obseruationes, quas præter Galileum, Ioannes Kepplerus clarissimus ille Cæsaris Mathematicus, aliique iam peregerant; vt ex illarum collatione perfici hypotheses possent. Curauit quoque elaborari Theoricen mechanicam, Peurbachianæ vulgaris instar; vt suppositis radicibus motuum, Mediceorum loca possent colligi in annos, menseis, dies, & horas. Nomina præterea imposuit, quibus discerni singuli possent. Nam cum Galileus vniuersè Mediceos indigitasset, noluit ipse nuncupationem vlla ratione immutare; sed principes tamen delegit ex Medicea familia, quorum nomina inderentur. Quia debebat verò præsertim seruato familiæ honore Reginas duas inclytas, quas illa nostræ Galliæ dedisset, sideribus adscribere; ideò extimo planetarum Catharinæ nomen fecit proprium; alteri, qui præ cæteris eximiè resplendet, Mariæ; tum sequenti Cosmi maioris, & intimo Cosmi minoris. Cogitauit deinde tam Obseruationes euulgare, quàm Tabulas; sed quia accepit Galileum curis continentibus in id negotium incumbere; ideò ne videretur palmam illi debitam prærepturus, sese ab incepto con-

1610. tinuit. Denique venit illi in mentem adiutare Geographos in tradenda methodo Longitudinis inueniendæ. Quippe quia horum Planetarum sunt motus citatissimi, configurationésque per singulas nocteis variæ; ideò cogitavit, si illæ, quibus contingunt momentis, in diuersis locis ad ortum, occasumque obseruarentur, posse, pro temporum varietatibus, exquisitè designari intercapedines locorum: posséque adeò Tabulas, chartásque Geographicas sic emendari, ac perfici, vt exinde vsus rei Nauticæ consummationem nancisceretur. Heinc ea de re Amsterdamum ad Iodocum Hondium dedit literas, quibus etiam rogauit illum, vt indicaret nomen, & patriam Inuentoris primi Telescopij; scilicet ignorabat adhuc eum fuisse, quem iam diximus. Scripsit & Parisios copiosè ad Fratrem, postulans ab eo varia Telescopia, quæ obseruationibus faciendis in variis locis destinasset, ac potissimùm in oriente, & in nouo Orbe, quò nonnulli amicorum erant breui discessuri. Et postmodùm quidem obtinuit obseruationes aliquas, ac potissimùm à mox antè nominato Ioanne Lombardo, qui profectus Alepum vsque, versus orientem, fuerat; sed neque illæ fecerunt satis; neque peruidit, omnibus etiam horum Planetarum configurationibus in Ephemeridas relatis, fore proptereà inuentionem adeò generalem, ac animo conceperat. Agnouit enim non posse Nautas ad illos attendere, neque interdium, neque cœlo nubiloso, neque Ioue Soli coniuncto, aut noctu sub terras delato; neque toto sexennio ad alterum

polum, cùm Iupiter esset versus alterum; & id genus similia. Quamobrem eam curam deposuit; ratus aliunde Galileum, Keplerumve in eam curam incubituros, & pro sua solertia rem perfectius exsequuturos. Certè non parùm gauisus est, cùm non ita pridem accepit venisse Galileo in mentem, vt methodum perficeret, & cum Hollandis communicaret, à quibus arcanum Longitudinum est tantoperè expetitum. Porrò cùm Peireskius foret circa ista summopere sollicitus; non destitit tamen interea pluribus curis distineri. Annus sæculi vndecimus erat, quo nescio an dicere debeam apparuisse primum in Prouincia, ac in eo hortulo, quem Peireskius intra ædeis Aquis-Sextienseis habuit, flores calyceos Tulipas dictos. In eo scilicet ab autumno superiore defoderat missas Tornaco à Winghemio bulbosas illorum radices. Referebat autem, cum eo tempore nonnihil terræ in hortulo excolendo aggestum fuisset, Caniculam quandam nomine Marphisam conquisisse catulos, quos abiici præceperat, sepeliussèque sub aggere, & aliquot diebus ita incubuisse, vt neminem accedere, etiam prætextu edulij subministrandi, pateretur. Non memini porrò an hæc, an dicta ipsi Sultana fuerit, cuius obitum cùm ægrè tulisset, lætatus tamen fuit ob factum circa illam experimentum. Ea educabat treis catellos, qui vnà cum matre eodem morbo laborauerunt. Vno demortuo, proiectoque, ipsa quoque mater interiit. Nemine causam agnoscente, Anatomicum euocauit, incidique iussit, vt interanea dispiceret. Ec-

R. iij.

1610.

1611.

1611. ce autem secundum totam intestinorum prolixitatem series aliquot cohærentium candidarum molecularum, cuiusmodi cucurbitæ, aut cucumeris grana sunt; vnde videtur fuisse vnus ex iis latis lumbricis, quos Cucurbitaleis nonnulli appellant. Erant verò infernè quidem maiusculæ, duriusculæque; supernè verò ita paullatim in minutulas, molliusculasque desinebant, vt in summo tandem nihil, nisi confusus albor appareret. Peireskius ergo, cùm non placeret quicquid curando illi morbo proferebatur tam à Chirurgis, quàm à quibusdam Medicis; iussit, nescio quo ductus genio, afferri sibi theriacam, è qua cùm materiæ illi adhibuisset, obseruauit magno suo, circumstantiùmque stupore ipsam statim liquefcere, effluereque in decliue. Quapropter iussit castellis duobus qui supererant, exhiberi theriacam, alexipharmacum esse ratus. Ac alter quidem animam agens inter exhibendum extinctus est; alter verò adhuc robustior remedio assumpto omninò conualuit. Contigit illo eodem anno decantatissima historia de Ludouico Gaufrido cacomagix infamato, deque Magdalena Paludana illius præstigiis correpta à Dæmone. Ea res verò vt totam Curiam, sic præsertim ipsum Peireskium admodum sollicitum habuit, qui vniuersam penè historiam literis prolixis descripsit. Ac pro tempore quidem ipso in eadem cum vulgo opinione fuit, mouebantque præsertim ipsum Stigmata illa insensilia corpori vtriusque inusta, & Cacomagix credita indicia: at dubitare postmodum cœpit, num in toto negotio impostura

quædam, aut stupor animi latuisset. Placitum tamen 1611.
semper defendit, quo Curia Magum cremari iussit:
quippe qui aliàs sacro-sancta Religionis mysteria
libidinosus pessumdedisset. Aiebat quoque tametsi
Magi non tantum habeant cum Dæmone, quan-
tum putatur, commercium; nihilominus pœna affi-
ciendos ob prauum affectum, quo desciscunt à Nu-
mine, & Cacodæmonem implorant. Sic, licet factis
vñctionibus non transferantur reuerâ in eas Syna-
gogas, in quibus nihil non patrent nefandum; pu-
niendam tamen voluntatem, qua id appetunt, sese-
que operi accingunt. Quod permouit autem ipsum,
impostura fuit, qua non multò post Massiliensis qui-
dam Sacerdos accusatus Magiæ fuit, prodente quo-
dam Dæmone, quem Gaufridus dicebatur in mulier-
culam intrusisse. Is quippe iudicio absolutus est, sed
corpore tamen toto interpunctus, vt designata à
Dæmone conquirentur stigmata, quæ deprehendi
nulla potuerunt. Tantò verò magis Peireskius rem
vocauit in dubium, quantò post treis proximè an-
nos accepit à Winghemio similem historiam conti-
gisse in Flandria, hoc est interpunctum toto cor-
pore Canonicum quendam, qui fuit denique habi-
tus innoxius. Documentum sanè insigne, ne facile
adeò fides adhibeatur siue Dæmoni, quem Sacra
Scriptura appellat Patrem mendacij; siue muliercu-
læ, quæ partim natiua imbecillitate, partim vehe-
mentia vaporum cerebrum exturbantium, partim
malitia, aut odio, partim concepta, innutrita, defixa
altum opinione, imponere facile potest. Quod ad

1611. Stigmata illa spectat, hæsit Peireskius num reuerâ non essent notæ Cacomagiæ; idque præsertim ex quo agnouit rem vocatam in controuersiam à Martino Delrio, aliisque viris impensè doctis. Fortè enim esse posse à natura, pertinereque ad singularem Elephantiaseos speciem; aut saltem posse ipsos Magos eas sibi, quasi cauteria inurere, ac perturbatæ menti defigere, inuentionem illam perinde referendam ad Dæmonem, ac referre solent unguenta, quæ ipsi met parant, & inter se communicant, confisi se ipsorum vi ad maligna illa concilia transferri. Habuit Peireskius toto eo anno valetudinem vacillantem. Fuit autem dubia potissimum circiter ætatis initium; tametsi propterea nihil fuit graue passus, neque interquieuit à solitis studiis. Quinetiam visus sibi est pro votis satis confirmatus, ut adesset Varius grauissima febre totos quadraginta dies in villa Massiliensis agri, Florida ab ipso indigitata, laboranti. Non refero quanta se illi assiduitate deuouerit: hoc vnum non est prætereundum. Conualescebat ægrè Varius, quod teneretur anorexiâ, miroque ciborum fastidio. Cùm venaretur autem Peireskius occasionem addiscendi ecquid posset gustum mouere, & datâ plerumque operâ sermones interfereret de rebus gustatu iucundis; contigit aliquando Varium obiter innuere Truttas lacus Geneuensis non iniucundi esse saporis. Ille ergo id subnotans, tantâ obtinuit diligentiam insignem ex eo Lacu Truttam, opere pistorio conditam; ut, nomine licet alieno oblatam, Varius tamen diuinauerit Peireskij facinus esse.

esse. Sic excitare gustatum voluit, cùm fartum illi 1611.
 obtulit ex linguis Phœnicopterorum; tametsi id
 per hiemem, quoniam ea sola tempestate aues illæ
 maritimæ ad Arelatenseis paludes capiuntur. Parùm
 aberat, quin eæ linguæ exæquarentur hædinis: &
 quia tamen esca videbatur suauior, nihil pronun-
 ciauit Varius, neque diuinavit, quousque Peires-
 kius illud Martialis extulit,

Dat mihi penna rubens nomen, sed lingua gulosis
 Nostra sapit.

Rogatus subinde fuit de sapore carnis Phœnicopte-
 ri: excepit autem mirari se, cur illam Apicius apud
 Plinium, & Imperatores Caligula, ac Vitellius apud
 Suetonium, Heliogabalus apud Lampridium, &
 nonnulli alij tantis in deliciis habuissent. Esse enim
 eam iniucundam, aut saporis certè non exquisiti,
 aquaticarum aliarum instar, cùm etiam piscem oleat;
 vnde à Prouincialibus vt plurimùm abiicitur, exu-
 iæque solùm sunt vsui, in fastuosis conuiujs, car-
 nibus aliarum auium obtegendis.

S